

ДЕРЖАВНА ФІСКАЛЬНА СЛУЖБА УКРАЇНИ
УНІВЕРСИТЕТ ДЕРЖАВНОЇ ФІСКАЛЬНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ
Навчально-науковий інститут фінансів, банківської справи
Кафедра фінансів імені Л. Л. Тарангул

Затверджено
Науково-методичною радою Університету,
протокол від «___»_____2019 р. №___
Голова НМР _____ О.А. Шевчук

РОБОЧА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
курсів підвищення кваліфікації
відповідно до сертифікату про акредитацію за спеціальністю
072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
«ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ МАЛОГО БІЗНЕСУ»

Ірпінь 2019

Робоча навчальна програма складена на основі робочого навчального плану, затвердженого у 20__ році

Автор: М. Д. Бедринець, к.е.н, доцент

Рецензенти : М. О.Кужелєв, д.е.н., професор

А.А. Болдова, к. пед.н., доцент

Розглянуто і схвалено на засіданні кафедри
протокол від «__» _____ 2019 р. №__

Завідувач кафедри _____ М. Д. Бедринець, к.е.н, доцент

Розглянуто і схвалено вченою радою Навчально-наукового інституту фінансів,
банківської справи, протокол від «__» _____ 2019 №__

Голова вченої ради Навчально-наукового інституту
фінансів, банківської справи _____ М. О.Кужелєв, д.е.н., професор

Директор навчально-наукового центру
інноваційних освітніх технологій
та регіонального навчання _____ О.Ю. Кайдаш, к.ю.н.

Реєстраційний №__

ЗМІСТ

1. Передмова	4
2. Опис навчальної дисципліни	5
3. Структура навчальної дисципліни	6
4. Зміст навчальної дисципліни за змістовими модулями	9
5. Методи оцінювання та розподіл балів	33
6. Перелік питань до поточного контролю	35
7. Перелік питань з курсу	46
8. Літературні джерела	60

1. ПЕРЕДМОВА

Інтенсивні процеси модернізації, які відбуваються в суспільстві, приводять до ускладнення економіки. Вона перетворилася в глобальний суб'єкт діяльності, контролюючий господарську практику в цілому. Однак кожний економічний суб'єкт є фінансовий, оскільки в кожного є гроші, і він ними володіє і розпоряджається. Економічна сфера суспільства досліджується багатьма науками. Вивченню цієї сфери (матеріального виробництва, законів його функціонування і розвитку) присвячена політична економія, а також ціла низка конкретних економічних дисциплін, що зосереджують свою увагу на окремих галузях і окремих аспектах економіки.

Мета курсу «Фінансового забезпечення розвитку малого бізнесу» є формування у майбутніх фахівців системи знань щодо організації фінансів та специфіки використання методів фінансового управління у малому бізнесі.

Завдання курсу полягає у вивченні законодавчо-нормативного забезпечення фінансової діяльності суб'єктів малого бізнесу, розуміння специфіки аналітичної та контрольної фінансової інформації у малому бізнесі, вивченні особливостей застосування методів фінансового планування та контролю для прийняття рішень у малому бізнесі.

Об'єктом вивчення курсу є теоретичні засади та особливості фінансового забезпечення розвитку малого бізнесу.

Предметом вивчення курсу є процеси формування, управління та ефективного функціонування фінансовими ресурсами підприємств малого бізнесу.

Після вивчення курсу слухачі повинні:

знати:

- теоретичні основи фінансового менеджменту у малому бізнесі;
- нормативне забезпечення діяльності суб'єктів малого бізнесу;
- особливості державного регулювання та стимулювання розвитку малого бізнесу;
- особливості формування фінансових ресурсів малих підприємств;
- методи фінансового планування та контролю діяльності малих підприємств.

вміти:

- відокремлювати сфери діяльності, оптимальних для функціонування та розвитку малого бізнесу;
- визначати джерела забезпечення фінансовими ресурсами функціонування малого бізнесу;
- визначати необхідний обсяг ресурсів, норму прибутковості та беззбитковий обсяг виробництва (надання послуг, виконання робіт) суб'єкту малого бізнесу;
- складати бізнес-план та фінансовий план розвитку бізнесу для отримання кредиту;
- використовувати на практиці методи прискорення обігу капіталу малого підприємства;
- визначати обсяги податкових платежів за схемами оподаткування малого бізнесу;
- здійснювати прогнозування показників розвитку малого підприємства за різних сценаріїв впливу чинників зовнішнього середовища

Методи та форми навчання: лекційні та практичні заняття, самостійна та індивідуальна робота слухачів курсів підвищення кваліфікації .

Організація поточного та підсумкового контролю знань. Для закріплення знань і набуття практичних вмінь програмою передбачено проведення таких форм контролю: виконання індивідуальних робіт, поточні контрольні роботи та підсумковий контроль знань (залік).

На лекційних заняттях розкриваються основні теоретичні проблеми курсу, конкретна практика застосування основних понять і категорій фінансової науки та їх філософське пояснення.

Практичні заняття передбачають: обговорення питань за темами, проведення дискусій з основних проблем і питань, які розглядаються на практичному занятті.

2. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Предмет. Фінансового забезпечення розвитку малого бізнесу – курс підвищення кваліфікації для слухачів, які прагнуть здобути знання за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування». Предметом вивчення курсу є процеси формування, управління та ефективного функціонування фінансовими ресурсами підприємств малого бізнесу.

Зміст курсу полягає у вивченні основ фінансового забезпечення малого бізнесу, управління ним та пошуку шляхів його ефективного використання.

Мета курсу «Фінансового забезпечення розвитку малого бізнесу» є формування у майбутніх фахівців системи знань щодо організації фінансів та специфіки використання методів фінансового управління у малому бізнесі.

Найменування показників	Рівень вищої освіти, галузь знань, спеціальність, спеціалізація	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів – 16	Рівень вищої освіти: відповідно до акредитації другий (магістерський)	За вибором
Модулів – 11	Галузь знань 07 «Управління та адміністрування»	Рік підготовки:
Змістових модулів – 11		1-й
Загальна кількість годин – 480		Семестр
		1-й
		Лекції
	Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»	16 год.
		Практичні, семінарські
		14 год.
		Самостійна робота: 11 год.
		Інд.-консультац. робота: 11 год.
		Форма контролю: залік

Передумовами вивчення курсу «Фінансове забезпечення розвитку малого бізнесу» є попереднє ознайомлення з таких навчальними дисциплінами як: «Філософія», «Економічна теорія», «Фінанси», «Гроші і кредит», «Економіка», «Фінансовий ринок».

3. СТРУКТУРА КУРСУ

«ФІНАНСОВЕ ЗЕБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ МАЛОГО БІЗНЕСУ»

№	Змістові модулі	Кількість годин				
		Лекції	ПЗ	ІКР	СР	Всього
Модуль 1 = 2 залікових кредити (60 год.)						
ЗМ1 Фінансова діяльність у малому бізнесу						
Тема 1.	Основи фінансової діяльності малого бізнесу	1	8		1	10
Тема 2.	Управління формуванням фінансових ресурсів малого бізнесу	1	8	1		10
Тема 3.	Управління активами малого бізнесу	2	8			10
Тема 4.	Управління операційною та інвестиційною діяльністю малого бізнесу	2	8			10
Тема 5.	Оподаткування малого бізнесу	2	8			10
Тема 6.	Аналіз розвитку малого бізнесу	2	8			10
Всього по модулю:		10	48	1	1	60
Модуль 2 = 1 заліковий кредит (30 год.)						
ЗМ2 Державна фінансова підтримка розвитку малого бізнесу						
Тема 1.	Основи організації малого бізнесу	1	2		1	4
Тема 2.	Економічна сутність та тенденції розвитку малого бізнесу	1	4	1		6
Тема 3.	Державна підтримка розвитку малого бізнесу: вітчизняна практика	1	9			10
Тема 4.	Державна підтримка розвитку малого бізнесу: зарубіжний досвід	1	9			10
Всього по модулю:		4	24	1	1	30
Модуль 3 = 1 заліковий кредит (30 год.)						
ЗМ2 Оформлення фінансової звітності						
Тема 1.	Теоретичні аспекти фінансової звітності підприємства	1	2	1		4
Тема 3.	Характеристика основних форм фінансової звітності	1	4		1	6
Тема 2.	Методика формування фінансової звітності	1	11			12
Тема 4.	Особливості процесів подання та оприлюднення фінансової звітності підприємства	1	7			8
Всього по модулю:		4	24	1	1	30
Модуль 4 = 1 заліковий кредит (30 год.)						
ЗМ4 Фінансова діагностика						
Тема 1.	Загальні положення фінансової діагностики	1	2		1	2
Тема 2.	Експрес-діагностика фінансового стану підприємства	1	5			6
Тема 3.	Діагностика фінансування підприємства		5		1	6
Тема 4.	Діагностика банкрутства підприємства	1	5			6
Тема 5.	Діагностика фінансової стійкості підприємства	1	5			6
Тема 6.	Аналіз ділової активності підприємства	1	5			6
Всього по модулю:		4	24	1	1	30
Модуль 5 = 1 заліковий кредит (30 год.)						
ЗМ5 Фінансове планування на підприємстві						
Тема 1.	Сутність планування на підприємстві	1	7			8
Тема 2.	Система планів підприємства	1	9	1	1	12
Тема 3.	Фінансове планування діяльності малого бізнесу	2	8			10
Всього по модулю:		4	24	1	1	30
Модуль 6 = 3 залікових кредити (90 год.)						
ЗМ6 Банківське обслуговування клієнтів						
Тема 1.	Загальна характеристика банківської діяльності	2	4			6
Тема 2.	Відкриття, закриття, ведення та обслуговування рахунків		6			6
Тема 3.	Касове обслуговування клієнтів	2	6			8
Тема 4.	Безготівкові розрахунки		7		1	8
Тема 5.	Операції з платіжними картками	2	5	1		8
Тема 6.	Депозитні (вкладні) операції		8			8
Тема 7.	Кредитні операції	2	6			8
Тема 8.	Операції з іноземною валютою		8			8

Тема 9.	Відповідальність за порушення чинного законодавства	2	4			6
Тема 10.	Новітні технології обслуговування клієнтів		6			6
Тема 11.	Нетрадиційні банківські операції та послуги	2	4			6
Тема 12.	Фінансовий моніторинг у банківській діяльності		6			6
Тема 13.	Контроль та виявлення фінансових операцій, що підлягають фінансовому моніторингу		6			6
Всього по модулю:		12	76	1	1	90
Модуль 7= 1 заліковий кредит (30 год.)						
ЗМ7 Корпоративне управління						
Тема 1.	Суть і поняття корпоративного управління	1				1
Тема 2.	Національні та міжнародні стандарти корпоративного управління		2			2
Тема 3.	Особливості моделей корпоративного управління	1	2			3
Тема 4.	Формування стратегії корпоративних підприємств		3			3
Тема 5.	Учасники корпоративних відносин та організація діяльності органів управління акціонерного товариства	1	2			3
Тема 6.	Управління фінансовою діяльністю акціонерного товариства		2		1	3
Тема 7.	Ефективність корпоративного управління		3			3
Тема 8.	Основи корпоративної поведінки		3			3
Тема 9.	Корпоративна культура		3			3
Тема 10.	Групова поведінка та лідерство в корпорації	1	2			3
Тема 11.	Моделі соціальної відповідальності в корпорації		2	1		3
Всього по модулю:		4	24	1	1	30
Модуль 8 = 1 заліковий кредит (30 год.)						
ЗМ8 Корпоративне управління						
Тема 1	Теоретичні аспекти суті, значення, ролі менеджменту	2				2
Тема 2	Становлення науки про управління: ретроспектива розвитку		2			2
Тема 3	Методологія процесу прийняття управлінських рішень		2			2
Тема 4	Планування як функція управління: цілепокладання і стратегічне планування.		2			2
Тема 5	Тайм-менеджмент: раціональне управління часом		2			2
Тема 6	Технології тайм-менеджменту		2			2
Тема 7	Організація як процес, група, організаційна структура		2			2
Тема 8	Теорії мотивації персоналу		2			2
Тема 9	Управлінський контроль	2				2
Тема 10	Лідерування в системі управління змінами		2			2
Тема 11	Організація комунікаційних процесів в управлінні		2			2
Тема 12	Нетворкінг (PR) менеджмент		2			2
Тема 13	Основні концепції та методологічні підходи самоменеджменту		2	1	1	4
Тема 14	Стрес менеджмент		2			2
Всього по модулю:		4	24	1	1	30
Модуль 9= 2 залікових кредити (60 год.)						
ЗМ9 Податковий менеджмент						
Тема 1.	Наукові засади податкового менеджменту	2	8	1	1	12
Тема 2.	Організаційно-правове забезпечення податкового менеджменту в Україні	2	10			12
Тема 3.	Організація процесу погашення податкових зобов'язань платників податків в Україні	2	10			12
Тема 4.	Податкове адміністрування в Україні	2	10			12
Тема 5.	Податкове регулювання соціально-економічних процесів	2	10			12
Всього по модулю:		10	48	1	1	60
Модуль 10= 1 заліковий кредит (30 год.)						
ЗМ 10 Управління персоналом						
Тема 1	Управління персоналом в системі менеджменту організацій	2				2
Тема 2	Управління персоналом як соціальна система		2			2
Тема 3	Формування колективу організації		2			2
Тема 4	Згуртованість та соціальний розвиток колективу		4			4
Тема 5	Кадрова політика організації		2			2

Тема 6	Служби персоналу: організація та функції		2			2
Тема 7	Кадрове планування в організаціях		2			2
Тема 8	Організація набору та відбору персоналу		2			2
Тема 9	Оцінювання та атестація персоналу		2			2
Тема 10	Управління процесом розвитку та рухом персоналу		2	1	1	4
Тема 11	Управління процесом вивільнення персоналу	2				2
Тема 12	Соціальне партнерство в організації		2			2
Тема 13	Ефективність управління персоналом		2			2
Всього по модулю:		4	24	1	1	30
Модуль 11= 2 залікових кредити (60 год.)						
ЗМ 11 Інвестування						
Тема 1	Методологічні основи інвестування	2				2
Тема 2	Суб'єкти інвестиційної діяльності	2	4			6
Тема 3	Фінансові інвестиції		4			4
Тема 4	Реальні інвестиції					4
Тема 5	Іноземні інвестиції		4			4
Тема 6	Об'єкти та напрями інвестування	2	4			6
Тема 7	Інвестиційний ринок та інвестиційні ризики		4			4
Тема 8	Передінвестиційні дослідження, їх інформаційне забезпечення та інвестиційна стратегія компанії		4	1	1	6
Тема 9	Фінансове забезпечення інвестування		4			4
Тема 10	Обґрунтування доцільності інвестування	2	4			6
Тема 11	Проблеми інвестування в економічних теоріях. Управління інвестиційним процесом		4			4
Тема 12	Регулювання взаємодії учасників інвестування		4			4
Тема 13	Проектування та капіталізація інвестицій	2	4			6
Всього по модулю:		10	48	1	1	60
ФОРМА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ –ЗАЛІК						
Разом годин з курсу:		70	388	11	11	480

ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОГО КУРСУ ЗА ЗМІСТОВИМИ МОДУЛЯМИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. **«Фінансова діяльність у малому бізнесі»**

Тема 1. Основи фінансової діяльності малого бізнесу

Сутність фінансів суб'єктів підприємництва, їх функції та принципи організації. Фінансова діяльність малого бізнесу: сутність, функції та механізм.. Критерії прийняття фінансових рішень в малому бізнесі. Основні фінансові параметри підприємств малого бізнесу на різних етапах його життєвого циклу.

Тема 2. Управління формуванням фінансових ресурсів малого бізнесу

Визначення початкової суми капіталу. Особливості фінансової діяльності малих підприємств. Джерела формування фінансових ресурсів малого бізнесу. Франчайзинг як форма ведення бізнесу.

Тема 3. Управління активами малого бізнесу

Сутність та структура активів малого бізнесу. Управління необоротним капіталом малого бізнесу. Управління нематеріальними активами бізнесу. Управління оборотним капіталом малого бізнесу.

Тема 4. Управління операційною та інвестиційною діяльністю малого бізнесу

Управління виробництвом і збутом в бізнесі. Управління витратами і та результатами діяльності бізнесу. Інвестиційні рішення у малому бізнесі.

Ризики в діяльності малого бізнесу. Процес ризик-менеджменту в малому бізнесі. Європейський досвід управління ризиками в малому бізнесі.

Тема 5. Оподаткування малого бізнесу

Системи оподаткування в малому бізнесі. Оподаткування діяльності суб'єктів малого підприємництва на загальній системі оподаткування. Оподаткування діяльності суб'єктів малого підприємництва на спрощеній системі оподаткування.

Тема 6 Аналіз розвитку малого бізнесу

Аналіз фінансового стану малого бізнесу. Оцінка результатів діяльності бізнесу. Оцінка вартості малого бізнесу.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2.

«Державна фінансова підтримка розвитку малого бізнесу»

Тема 1. Основи організації малого бізнесу

Сутність, критерії та функції малого бізнесу: вітчизняний та зарубіжний досвід. Суб'єкти малого бізнесу. Критерії віднесення підприємства до малого за методологією Болтонського комітету. Особливості організації та реєстрації малого бізнесу в Україні. Порівняльна характеристика організаційно-правових форм підприємницької діяльності. Фінансово-організаційні переваги та недоліки малого бізнесу. Групування факторів, що впливають на створення та функціонування малого бізнесу.

Тема 2. Економічна сутність та тенденції розвитку малого бізнесу

Бізнес як вид економічної діяльності. Відмінності в поняттях «підприємництво» та «бізнес». Середовище та принципи ведення бізнесу. Фактори впливу зовнішнього середовища. Принципи ведення бізнесу: орієнтація на отримання прибутку, ризикованість, новаторство, відповідальність, економічна самостійність. Філософія управління та культура бізнесу. Бізнес-культура та її елементи. Роль малого бізнесу в ринковій економіці

Тема 3. Державна підтримка розвитку малого бізнесу: вітчизняна практика

Державна політика та моделі державного регулювання і підтримки малого бізнесу. Напрями державної підтримки малого бізнесу в Україні та її інституційне забезпечення.

Тема 4. Державна підтримка розвитку малого бізнесу: зарубіжний досвід

Особливості державного регулювання та підтримки малого підприємництва у країнах світу. Державне регулювання та підтримка малого підприємництва в США. Державне регулювання та підтримка малого підприємництва в країнах Західної Європи.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3. «Оформлення фінансової звітності»

Тема 1. Теоретичні аспекти фінансової звітності підприємства

Фінансова звітність, її економічна сутність, призначення та характеристика основних форм. Теоретичні аспекти аналізу фінансової звітності. Загальні вимоги до фінансової звітності. Основні принципи фінансової звітності. Вплив міжнародних стандартів фінансової звітності на національний облік.

Тема 2. Характеристика основних форм фінансової звітності та їх оформлення

Форма №1 «Баланс» (звіт про фінансовий стан). Форма №2 «Звіт про фінансові результати». Форма №3 «Звіт про рух грошових коштів», Форма №4 «Звіт про власний капітал». Примітки до фінансової звітності.

Тема 3. Методика формування фінансової звітності

Методика формування фінансової звітності. Методика аналізу показників фінансової звітності підприємства. Особливості документального оформлення фінансової звітності.

Тема 4 Особливості процесів подання та оприлюднення фінансової звітності підприємства

Порядок подання фінансової звітності. Особливості термінів подання фінансової звітності. Відповідальність за неподання або несвоєчасне подання фінансової звітності.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 4 **«Фінансова діагностика»**

Тема 1. Загальні положення фінансової діагностики

Сутність фінансової діагностики діагностика: мета, завдання та принципи. Етапи проведення фінансової діагностики: експрес-діагностика та поглиблена діагностика підприємства. Елементи діагностики фінансових результатів і фінансового стану підприємства: аналіз фінансових результатів, аналіз фінансових результатів в умовах інфляції, стратегічний аналіз фінансових результатів, аналіз фінансового стану підприємства.

Тема 2. Експрес-діагностика фінансового стану підприємства

Моніторинг поточного фінансового стану підприємства, його необхідність і значення. Інформаційне забезпечення оцінки фінансового стану підприємства. Показники бухгалтерської звітності, які використовуються для оцінки стану.

Загальна характеристика майна (коштів) підприємства, його складу, розміщення і структури. Оцінка складу майна за такими показниками: основні кошти і довгострокові вкладення, оборотні кошти (матеріальні оборотні кошти, грошові кошти і короткострокові цінні папери).

Оцінка ліквідності оборотних активів підприємства. Платоспроможність підприємства як показник фінансового стану. Суть платоспроможності та її оцінка за даними балансу. Показники платоспроможності підприємства.

Суть фінансової стійкості підприємства. Система показників фінансової стійкості підприємства та її значення.

Оцінка ділової активності підприємства та її показники.

Оцінка рентабельності роботи підприємства. Вплив рентабельної роботи підприємства на його фінансовий стан. Оцінка рентабельності продукції. Оцінка рентабельності виробничих фондів. Оцінка рентабельності власних коштів. Оцінка рентабельності довгострокових фінансових вкладень.

Оцінка фінансового результату від діяльності підприємства. Оцінка факторів, що впливають на прибуток.

Комплексна оцінка фінансового стану підприємства.

Тема 3. Діагностика фінансування підприємства

Діагностика виконання вимог щодо формування окремих позицій активів і пасивів, організації руху грошових коштів. Правила фінансування підприємства. Правила горизонтальної структури балансу: золоте правило фінансування, золоте правило балансу, правила збереження ліквідності. Правило вертикальної структури капіталу. Умови золотого правила фінансування, його зміст та практичне застосування. Золоте правило балансу як більш конкретизована форма правила конгруентності строків. Умови золотого правила балансу. Вартість і структура капіталу. Показники, що характеризують структуру капіталу підприємства. Аналіз складу та структури джерел формування капіталу за допомогою правила вертикальної структури капіталу. Сутність оптимізації структури капіталу. Ефект фінансового левериджу.

Тема 4. Діагностика банкрутства підприємства

Сутність діагностики банкрутства, її принципи і методи. Послідовність проведення діагностики банкрутства: дослідження фінансового стану підприємства, визначення масштабів кризового стану, вивчення основних факторів, які обумовлюють кризовий розвиток підприємства. Дві основні підсистеми системи діагностики банкрутства: експрес-діагностика банкрутства і фундаментальна діагностика банкрутства. Основні етапи експрес-діагностики: визначення об'єктів спостереження «кризового поля», формування системи індикаторів оцінки загрози банкрутства підприємства, аналіз окремих сторін кризового фінансового розвитку підприємства, здійснюваний стандартними методами, попередня оцінка масштабів кризового фінансового стану підприємства.

Система показників для прогнозування ймовірності банкрутства: модель Альтмана, модель Спрінгейта, модель Лисса, модель Таффлера, дискримінантна функція із шістьма змінними, універсальна дискримінантна функція. Сутність комплексного фундаментального аналізу. Методи комплексного фундаментального аналізу: повний комплексний аналіз фінансових коефіцієнтів, кореляційний аналіз, СВОТ-аналіз.

Тема 5. Діагностика фінансової стійкості підприємства

Поняття про фінансову стійкість підприємства та етапи її діагностики. Оцінювання фінансової стійкості підприємства. Абсолютні показники фінансової стійкості. Типи фінансової стійкості: абсолютна фінансова стійкість, нормальна фінансова стійкість, нестійке (передкризове) фінансове становище, кризовий фінансовий стан. Відносні показники фінансової стійкості. Коефіцієнт фінансової незалежності (автономії). Коефіцієнт фінансової залежності. Коефіцієнт фінансового ризику. Коефіцієнт маневреності власного капіталу. Коефіцієнт покриття відсотків. Коефіцієнт покриття запасів.

Оцінювання запасу фінансової стійкості. Поріг рентабельності. Точка беззбитковості. Змінні витрати. Постійні витрати. Валова маржа. Запас фінансової міцності. Коефіцієнт запасу міцності. Категорії ризику та левериджу, їхній взаємозв'язок. Виробничий ризик операційний ризик Фінансовий ризик Операційний леверидж Фінансовий леверидж Оцінювання операційного левериджу Оцінювання фінансового левериджу та операційно-фінансового левериджу Сила дії фінансового левериджу

Тема 6. Аналіз ділової активності підприємства

Поняття ділової активності. Етапи проведення аналізу ділової активності. Стійке зростання підприємства. Коефіцієнт внутрішнього зростання. Коефіцієнт стійкого зростання. Темпи стійкого зростання. Моделі коефіцієнта стійкого зростання.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 5

«Фінансове планування на підприємстві»

Тема 1. Сутність планування на підприємстві

Сутність планування і особливості його здійснення на підприємстві. Організація процесу планування на підприємстві в умовах ринку.

Тема 2. Система планів підприємства

Різновиди планів та їх комплекси. Зміст поточних планів та організація їх розробки. Планування розвитку підприємства. Фінансове планування на підприємстві. Контроль процесу планування.

Тема 3. Фінансове планування діяльності малого бізнесу

Бізнес-план та методика його складання. Стратегічне та оперативне планування в малому бізнесі. Бюджетування діяльності малого бізнесу

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 6

«Банківське обслуговування клієнтів»

Тема 1. Загальна характеристика банківської діяльності

Суть та роль банків в сучасній економіці. Функції банків. Класифікація банків. Механізм створення та реєстрації банку. Обмеження щодо діяльності банків. Обов'язки банків щодо збереження банківської таємниці.

Види організаційної структури банку. Склад та функції підрозділів та служб банку. Основні функції та повноваження окремих органів управління банком. Економічний зміст окремих банківських операцій.

Тема 2. Відкриття, закриття, ведення та обслуговування рахунків

Правові основи ведення та обслуговування рахунків в банку. Загальні відомості щодо ведення та обслуговування рахунків в банку. Види та характеристику банківських рахунків. Порядок складання та структуру договорів на розрахунково-касове обслуговування клієнтів (юридичних та фізичних осіб). Порядок відкриття, використання і закриття рахунків у національній та іноземних валютах в банку.

Формування пакету документів для відкриття рахунків у банку. Заповнення документів для відкриття, закриття рахунків. Складання та заповнення договорів на розрахунково-касове обслуговування клієнтів. Ознайомлення з формами договорів та тарифними пакетами.

Тема 3. Касове обслуговування клієнтів

Касове обслуговування клієнтів є однією з трьох базових операцій банків, які конституують їх як особливі фінансові установи, що називаються банками. Будь-яка операція банків – і пасивна, і активна, і надання послуг – неминуче супроводжується здійсненням платежу, отже – розрахунковим чи касовим обслуговуванням відповідного клієнта.

Загальні відомості щодо організації готівкових грошових розрахунків. Вимоги до устрою та устаткування приміщення каси, комори та сховищ банків, порядок їх відкриття та закриття. Порядок організації надходження готівкових грошей до кас банків. Порядок одержання та витрачання готівкових грошей. Прогнозування обороту готівкових грошей у банках. Касову дисципліна і контроль за її дотриманням. Порядок роботи банкоматів.

Тема 4. Безготівкові розрахунки

Способи безготівкових розрахунків, сфери їх використання, порядок проведення розрахункових операцій. Особливості безготівкових розрахунків, порядок платежу, відповідальність сторін за невиконання платіжних зобов'язань.

Форми безготівкових розрахунків: платіжні доручення, чеки, акредитиви, платіжні вимоги-доручення. Здійснення безготівкових операцій, заповнення платіжних документів, які стосуються безготівкових оборотів. Ознайомлення формами безготівкових розрахункових документів. Вибір платіжних документів при здійсненні різних безготівкових операцій.

Тема 5. Операції з платіжними картками

Важливість використання пластикових карток в Україні; види пластикових карток; суть дебетової, дебетово-кредитної та кредитної платіжних схем; особливості платіжних систем представлених на платіжному ринку України за допомогою яких функціонують пластикові картки.

Орієнтуватись у видах пластикових карток, вміти розрізняти способи захисту пластикових карток від шахраїв, вміти вирішувати ситуаційні задачі з даної тематики.

Тема 6. Депозитні (вкладні) операції

Депозитними є пасивні операції банків із залучення коштів юридичних і фізичних осіб у національній та іноземній валютах у формі вкладів (депозитів) через їх зарахування на відповідні

рахунки на певних умовах.

Вклад (депозит) – це гроші, передані до банку їх власником для зберігання на певний термін і на визначених умовах. Класифікація вкладів здійснюється за різними ознаками.

Нормативно-правова база що регулює порядок здійснення депозитних операцій. Види депозитів, бази нарахування відсотків, види договорів.

Види вкладів, розрахунки по нарахуванню відсотків по депозитах. Складання та заповнення депозитних договорів та іншої документації.

Тема 7. Кредитні операції

Особливості кредитної політики комерційного банку, процедуру та етапи кредитування. Орієнтуватись у структурних підрозділах, які проводять дану політику; визначати види та форми кредитів, методи їх надання, способи погашення, порядок повернення. Особливості забезпечення кредитів, види кредитів, таких як: контокорентний, оведрафт, банківський консорціум, паралельний кредит, іпотечний кредит та інші.

Дати визначення поняття «кредитна політика» та пояснити необхідність її проведення, знати хто саме проводить кредитну політику в банку. Орієнтуватись у формах та видах кредитів.

Охарактеризувати особливості надання кредитів, види кредитів, принципи забезпечення кредитів, умови застави та пов'язані з нею ризики.

Тема 8. Операції з іноземною валютою

Порядок відкриття та ведення клієнтських рахунків в іноземній валюті. Порядок здійснення міжнародних розрахунків за експортно-імпортними операціями. Основні форми міжнародних розрахунків. Основні завдання та функції банків як агентів валютного контролю.

Відкривати валютні рахунки, застосовувати механізм здійснення розрахунків за експортно-імпортними операціями, аналізувати тенденції та динаміку здійснення операцій банків з іноземною валютою.

Тема 9. Відповідальність за порушення чинного законодавства

Види та форми відповідальності за порушення норм валютного законодавства. Валютне правопорушення. Види відповідальності за порушення валютного законодавства. Адміністративна відповідальність. Фінансові санкції. Кримінальна відповідальність.

Відповідальність банків та фінансово-кредитних установ за порушення валютного законодавства. Відповідальність за порушення валютного законодавства. Підстави для застосування штрафних санкцій. Відповідальність за порушення порядку одержання резидентами України кредитів і позичок в іноземній валюті від нерезидентів. Порядок оформлення рішення про застосування штрафних санкцій.

Тема 11. Нетрадиційні банківські операції та послуги

Сутність та види нетрадиційних банківських операцій та послуг. Лізингові операції. Банківські гарантії та поручительства. Посередницькі, консультаційні та інформаційні послуги. Трастові послуги. Факторинг та форфейтинг. Операції з дорогоцінними металами. Фінансовий інжиніринг

Дати характеристику роботи банків, яка виконується у процесі надання лізингових, факторингових, гарантійних, посередницьких, консультаційних та довірчих послуг.

Тема 12. Фінансовий моніторинг у банківській діяльності

Характеристика системи фінансового моніторингу.

Визначення суб'єктів первинного та державного фінансового моніторингу. Завдання та обов'язки суб'єктів фінансового моніторингу.

Право суб'єкта первинного фінансового моніторингу відмовитися від забезпечення здійснення фінансової операції. Надання інформації про фінансову операцію. Взяття на облік фінансової операції, що підлягає обов'язковому фінансовому моніторингу.

Перелік фінансових операцій, що підлягають обов'язковому та внутрішньому фінансовому моніторингу. Порядок взяття на облік фінансової операції, що підлягає обов'язковому фінансовому моніторингу.

Порядок організації та методика виявлення операцій, що підлягають обов'язковому та внутрішньому фінансовому моніторингу.

Порядок ідентифікації та реєстрації фінансових операцій що підлягають фінансовому моніторингу. Загальні вимоги до ідентифікації. Конкретні питання ідентифікації. Реєстрація фінансових операцій, що підлягають фінансовому моніторингу

Тема 13. Контроль та виявлення фінансових операцій, що підлягають фінансовому моніторингу

Ознайомлення з найбільш поширеними тенденціями та схемами легалізації злочинних коштів, результатами досліджень державних органів – учасників системи протидії легалізації злочинних коштів. Приклади реальних схем, пов'язаних з легалізацією (відмиванням) доходів, одержаних злочинним шляхом.

Взаємна юридична допомога. Розгляд питань пов'язаних з банківською таємницею. Розрахункові операції в національній валюті, що підлягають фінансовому обов'язковому та внутрішньому фінансовому моніторингу.

Касові операції в національній валюті, що підлягають обов'язковому та внутрішньому фінансовому моніторингу.

Ідентифікація клієнта при наданні заяви і техніко-економічних розрахунків на тримання кредиту. Заповнення анкети клієнта.

Вивчення кредитної історії позичальника. Ідентифікація керівників суб'єкта підприємницької діяльності. Визначення категорії ризику клієнта і кредиту.

Ознаки, що можуть свідчити про здійснення легалізації (відмивання) доходів, отриманих злочинним шляхом, під час проведення операцій з цінними паперами.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 7. **«Корпоративне управління»**

Тема 1. Суть і поняття корпоративного управління

1.1. Сутність та процес становлення корпоративного управління.

Підходи до визначення сутності корпоративного управління. Еволюційні етапи розвитку корпоративної форми організації бізнесу.

1.2. Об'єкти та суб'єкти корпоративного управління.

Підходи до визначення корпоративного управління: реляційний, фінансово-майновий, організаційно-правовий, нормативно-правовий. Місце корпоративного управління в загальній системі управління підприємством. Завдання корпоративного управління. Об'єкт та суб'єкт корпоративного управління.

1.3. Структурні елементи корпоративного управління.

Зовнішні та внутрішні елементи системи корпоративного управління. Роль корпоративного управління у забезпеченні координації та контролю конфлікту інтересів зацікавлених осіб. Роль механізму корпоративного управління у діяльності компанії на фінансовому ринку. Функції корпоративного управління.

1.4. Організаційні форми корпоративних структур.

Передумови формування та функціонування різних організаційно-правових форм інтегрованих структур бізнесу. Фінансово-промислові групи. Холдинги та парахолдингові організації. Банківські об'єднання. Концерн. Асоціація. Консорціум. Акціонерні товариства. Господарські товариства. Міжнародні корпорації.

1.5. Етапи формування корпоративного управління в Україні.

Особливості розвитку корпоративного сектору України. Етапи корпоративізації бізнесу. Дослідження законодавчої бази України щодо корпоративного управління.

Тема 2. Національні та міжнародні стандарти корпоративного управління

2.1. Поняття принципів та стандартів корпоративного управління.

Поняття стандартів корпоративного управління у міжнародній підприємницькій діяльності, їх мета та завдання.

2.2. Принципи корпоративного управління Організації економічного співробітництва та розвитку.

Організація економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР), як основний координатор розвитку корпоративного управління у світі. Принципи корпоративного управління ОЕСР. Права крупних і міноритарних акціонерів, їх рівноправність. Роль зацікавлених осіб в управлінні акціонерними товариствами. Розкриття інформації та прозорість. Обов'язки вико-навчої ради (правління) та наглядової ради.

2.3. Принципи Міжнародної мережі з корпоративного управління.

Основна мета корпорації. Основні принципи функціонування.

2.4. Принципи корпоративного управління Європейського банку реконструкції та розвитку.

Принципи корпоративного управління Європейського банку реконструкції та розвитку (ЄБРР) щодо відносин з клієнтами, акціонерами, працівниками, постачальниками, громадськістю, державними органами.

2.5. Рекомендації Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку з найкращої практики корпоративного управління для акціонерних товариств України.

Права акціонерів та їх захист. Розкриття інформації. Загальні збори. Спостережна рада її роль. Угоди товариства.

2.6. Принципи корпоративного управління Конфедерації європейсь-кої асоціації акціонерів ("Євроакціонери").

Основні рекомендації групи "Євроакціонери", які стосуються цілей корпорації, розподілу прибутку, впливу акціонерів на ключові питання життєдіяльності компанії (реорганізація шляхом

злиття та поглинання), реалізації права голосу акціонерів, отримання належної інформації, ролі органів управління.

2.7. Національні кодекси корпоративної поведінки.

Роль принципів корпоративного управління ОЕСР у розвитку системи корпоративного управління на підприємствах України. Сутність та приклади національних кодексів корпоративної поведінки.

Тема 3. Особливості моделей корпоративного управління

3.1. Загальна характеристика моделей корпоративного управління.

Сутність моделей корпоративного управління, їх загальна характеристика й елементи. Сфера розповсюдження; нормативно-законодавче регулювання; основні учасники реалізації моделі корпоративних відносин; структура володіння акціями; моніторинг діяльності; форми та засоби фінансування; структура ради директорів; вимоги до розкриття інформації; корпоративні дії, що вимагають схвалення акціонерів.

3.2. Системи інсайдерів і аутсайдерів.

Характеристика систем інсайдерів і аутсайдерів. Система аутсайдерів: дисперсне володіння акціями, визнання пріоритетності інтересів акціонерів у законодавстві про компанії, захист міноритарних акціонерів, вимоги до розкриття компаніями своєї інформації. Система інсайдерів: концентрація капіталу, внутрішній контроль, орієнтація на задоволення інтересів всіх учасників корпорації, нейтралізація негативних наслідків інсайдерської діяльності.

3.3. Англо-американська модель.

Основні характеристики, переваги та недоліки моделі. Представництво індивідуальних і незалежних акціонерів (аутсайдерів). Роль ринку фіктивного капіталу. Вплив на формування та розвиток українських особливостей корпоративного управління.

3.4. Західноєвропейська (німецька) модель.

Переваги та недоліки моделі. Вплив на формування та розвиток українських особливостей корпоративного управління. Структура управління на основі контактів банків і корпорацій.

3.5. Японська модель.

Банківський і міжкорпоративний контроль та представництво. Роль держави в системі корпоративного управління. Переваги та недоліки моделі.

3.6. Перехідна модель корпоративного управління.

Модель приватного підприємства. Модель колективної власності ме-неджерів. Модель концентрованого зовнішнього володіння. Модель розпорошеного володіння. Модель переважного державного контролю.

Тема 4. Формування стратегії корпоративних підприємств

4.1. Стратегічне управління в корпораціях.

Специфіка процесів стратегічного управління. Принципи стратегічного управління. Модель стратегічного управління.

4.2. Сутність, принципи та завдання корпоративної стратегії.

Рівні середовища корпорації та її складові елементи. Основні типи стратегій корпоративних підприємств.

4.3. Етапи формування стратегії корпоративної системи.

Концептуальний, операційний та детальний рівні формування стратегії. Послідовність формування стратегії корпорації.

4.4. Напрями формування цілей корпорації.

Динаміка розвитку корпорації. Основні сфери формування цілей корпорації.

4.5. Розробка функціональних стратегій корпоративних підприємств.

Інноваційна стратегія. Виробнича стратегія. Маркетингова стратегія. Інвестиційна стратегія. Стратегія управління персоналом корпорації. Стратегія інформатизації. Фінансова стратегія.

4.6. Управління державними корпоративними правами в Україні.

Особливості розвитку корпоративного сектору економіки України. Вплив корпоратизації та приватизації. Визначення державних корпоративних прав. Джерела їх походження. Нормативно-правова база корпоративних прав держави. Створення відкритих акціонерних товариств у процесах приватизації та корпоратизації. Особливості їх правового статусу. Етапи перетворення державних підприємств у акціонерні товариства. Управління державними корпоративними правами. Система органів управління корпоративними правами: Верховна Рада України, Кабінет Міністрів України, Фонд державного майна України. Об'єкти управління, функції та повноваження Фонду Держмайна України. Роль органів виконавчої влади. Призначення уповноважених з управління корпоративними правами держави. Звітність відповідальних представників. Державна дивідендна політика. Оцінка вартості державних корпоративних прав.

Тема 5. Учасники корпоративних відносин та організація діяльності органів управління акціонерного товариства

5.1. Порядок створення акціонерних товариств.

Створення відкритих акціонерних товариств у процесах приватизації та корпоратизації. Особливості їх правового статусу.

5.2. Основні групи зацікавлених осіб у діяльності акціонерного товариства.

Поняття конфлікту інтересів груп зацікавлених осіб. Форми прояву корпоративних конфліктів. Структура моделі Ф. Нікольсона інтересів груп зацікавлених осіб.

5.3. Загальна характеристика органів управління акціонерними товариствами.

Визначення системи органів управління акціонерного товариства, її структури та вимог до неї. Функціональне призначення органів управління. Способи участі акціонерів в управлінні акціонерним товариством.

5.4. Загальні збори акціонерів: компетенція, порядок скликання та проведення.

Виключні компетенції. Делегування повноважень загальних зборів. Перерозподіл компетенції між загальними зборами, наглядовою радою, правлінням та ревізійною комісією.

5.5. Наглядова рада акціонерного товариства: компетенція, порядок створення та роботи.

Роль та місце Наглядової ради в системі управління акціонерного товариства. Структура наглядової ради, її функції та повноваження. Комітети наглядової ради. Корпоративний секретар. Моніторинг діяльності правління, вирішення фінансових питань, захист інтересів акціонерів. Організація роботи наглядової ради.

5.6. Правління акціонерного товариства: компетенція, порядок створення та роботи.

Правління як виконавчий орган акціонерного товариства, його структура і компетенції. Вимоги до кількісного та якісного складу. Особливості взаємодії з іншими органами управління.

5.7. Ревізійна комісія акціонерного товариства: компетенція, порядок створення та роботи.

Статус ревізійної комісії. Повноваження ревізійної комісії. Склад ревізійної комісії. Функції ревізійної комісії. Порядок роботи ревізійної комісії.

Тема 6. Управління фінансовою діяльністю акціонерного товариства

6.1. Поняття та структура корпоративного капіталу.

Напрями фінансової діяльності корпорації. Джерела фінансування корпорації. Капітал корпорації. Структура капіталу. Оптимальна структура капіталу.

6.2. Види цінних паперів: загальна характеристика та сфери застосування.

Види цінних паперів. Акції, облігації, векселі. Загальні положення про акції. Поняття і характерні ознаки акції. Типи й категорії акцій, що випускаються акціонерним товариством. Документарна й бездокументарна форма випуску акцій. Умови й технологія проведення емісії акцій. Способи розміщення акцій. Обіг акцій на фондовому ринку. Придбання акціонерним товариством власних акцій. Обов'язковий викуп акціонерним товариством власних акцій. Системи обліку іменних акцій акціонерного товариства. Система реєстраторського та депозитарного обліку. Поняття системи реєстру акціонерів. Доступ до системи реєстру акціонерів.

6.3. Фінансова звітність та аналіз фінансового стану акціонерного товариства.

Загальні вимоги до фінансової звітності. Форми фінансової звітності: баланс, звіт про фінансові результати, звіт про рух грошових коштів, звіт про власний капітал.

6.4. Дивідендна політика акціонерного товариства.

Дивідендна політика як складова політики корпоративного управління акціонерним товариством. Сутність оптимальної дивідендної політики.

Тема 7. Ефективність корпоративного управління

7.1. Формування інформаційного середовища корпорації.

Інформаційно-комунікаційна структура корпорації. Формальний та неформальний інформаційний потік. Основні типи і категорії документів акціонерного товариства. Інформація з обмеженим доступом. Відкрита інформація. Інформація з обмеженим доступом. Конфіденційна інформація. Таємна інформація. Способи поширення інформації. Державне регулювання процесу надання та отримання інформації. Внутрішнє законодавство акціонерного товариства про інформацію з обмеженим доступом.

7.2. Корпоративний контроль.

Внутрішній аудит як особлива організаційна форма контролю АТ. Мета та завдання внутрішнього аудиту АТ. Особливості внутрішнього аудиту порівняно із зовнішнім аудитом.

7.3. Фактори підвищення ефективності корпоративного управління.

Показники ефективності корпоративного управління. Забезпечення захисту прав акціонерів. Рівний доступ до інформації. Покращення інвестиційного клімату.

7.4. Підходи до оцінки організаційної ефективності корпорацій.

Цільовий підхід до оцінки організаційної ефективності корпорації. Основні цілі функціонування сучасних корпорацій. Системний підхід до ефективності організації. Критерії внутрішньої ефективності корпорації.

7.5. Ефективність як досягнення балансу інтересів учасників корпоративних відносин.

Критерії оцінки ефективності різних груп учасників корпоративних відносин. Інтереси фінансових і не фінансових інвесторів у системі корпоративного управління. Основні типи конфліктів у досягненні балансу інтересів зацікавлених осіб.

7.6. Рейтинги корпоративного управління.

Рейтинги корпоративного управління, їх основні ознаки та призначення. Оцінка ефективності корпоративного управління на основі "Рекомендацій Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку з найкращої практики корпоративного управління для акціонерних товариств України" та "Принципів корпоративного управління України".

7.7. Реорганізація та ліквідація акціонерних товариств.

Сутність, завдання, критерії та форми реорганізації підприємств в Україні. Злиття. Приєднання. Поділ. Виділення. Перетворення. Послідовність дій товариства під час емісії акцій у ході реорганізації. Сутність дочірніх підприємств. Відмінності між дочірнім підприємством, філією та представництвом, їх правові статуси. Порядок створення дочірнього підприємства. Управління дочірнім підприємством. Взаємодія дочірнього підприємства з головним. Взаємна відповідальність головного підприємства та його дочірнього підприємства за своїми зобов'язаннями. Організація ліквідації акціонерного товариства. Вимоги та відповідальність.

Тема 8. Основи корпоративної поведінки

8.1. Концепція корпоративної поведінки.

Взаємозв'язок корпоративної поведінки та корпоративного розвитку. Процес корпоративного розвитку. Модель організаційних змін Л. Грейнера.

8.2. Елементи системи корпоративної поведінки.

Філософія функціонування корпорації. Цінність. Бачення. Місія та мета функціонування корпорації. Складові елементи корпоративної поведінки.

8.3. Характеристика моделей організаційної поведінки в корпораціях.

Порівняльна характеристика моделей корпоративної поведінки. Авторитарна модель.

Опiкунська модель. Підтримуюча модель. Колегiальна модель. Моделi, якi безпосередньо залежать вiд керiвника.

8.4. Кодекс корпоративної поведiнки.

Довiра мiж учасниками. Етичнi стандарти корпоративної поведiнки. Однакове ставлення до акцiонерiв. Вплив керiвних органiв. Угоди. Інформацiя. Удосконалення стандартiв корпоративного управлiння.

Тема 9. Корпоративна культура

9.1. Поняття, сутнiсть та принципи корпоративної культури.

Визначення корпоративної культури. Взаємозв'язок типiв спiльної дiяльностi та важелiв управлiння в корпорацiї. Джерела формування корпоративної культури. Функцiї корпоративної культури. Позитивна та негативна корпоративна культура. Критерiї формування корпоративної культури. Загальнi та спецiальнi принципи корпоративної культури.

9.2. Рiвнi корпоративної культури.

Внутрiшнiй рiвень. Базовий рiвень. Зовнiшнiй рiвень корпоративної культури.

9.3. Структурнi елементи корпоративної культури.

Базиснi компоненти корпоративної культури. Форми корпоративної культури. Звичай. Традицiї. Герої. Обряди. Ритуали. Мiфи. Легенди. Історiї. Символи. Мова. Девiз. Складовi характеристики корпоративної культури.

9.4. Моделi корпоративної культури.

Модель Р. Харрiсона. Модель Г. Ховстеда. Модель Т. Дiлома та А. Кеннедi. Модель М. Мола. Модель М. Бурке. Модель Г. Левiна та Дж. Стефано. Модель В. Сате. Модель Т. Пiтерса та Р. Уотермена. Модель Т. Парсона. Модель Квина-Рорбаха. Модель Р. Акоффа. Модель У. Оучи.

Тема 10. Групова поведiнка та лiдерство в корпорацiї

10.1. Природа та типи груп у корпорацiї.

Класифiкацiя соцiальних груп. Причини створення груп. Приналежнiсть до групи. Великi та малi групи в корпорацiї. Специфiчнi групи. Комiтети. Гуртки якостi. Групи, що здiйснюють самоуправлiння. Референтнi групи.

10.2. Управлiння комунiкацiями в корпорацiї.

Рiвнi розвитку груп. Формальнi та неформальнi групи та комунiкацiї. Групова динамiка. Органiзацiйнi комунiкацiї. Прийняття групових рiшень.

10.3. Класифiкацiя стилiв та моделей лiдерства.

Взаємовiдносини мiж керiвником та підлеглими. Вплив, влада, лiдерство в корпорацiї. Характеристика "Теорiї Х" i "Теорiї Y" Д. МакГрегора. Концепцiї трьох стилiв керування К. Левiна. Двофакторна модель лiдерства вчених унiверситету штату Огайо. Концепцiї типiв управлiння Р. Блейка та Дж. Моутон. Авторитарно-демократичний континуум лiдерства Таннен-баума-Шмiдта. Модель ситуацiйного лiдерства Ф. Фiдлера. Модель ситуацiйного лiдерства П. Херсi та К. Бланчарда. Модель "шлях-мета" Р. Хауса i Т. Мiтчелла. Теорiя атрибутивного лiдерства. Теорiя харизматичного лiдерства. Теорiя перетворюючого лiдерства.

Тема 11. Моделi соцiальної вiдповiдальностi в корпорацiї

11.1. Пiдходи щодо змісту корпоративної соцiальної вiдповiдальностi.

Визначення поняття "корпоративна соцiальна вiдповiдальнiсть бiзнесу". Основнi функцiї корпоративної соцiальної вiдповiдальностi. Рiвнi участi бiзнесу в суспiльному розвитку.

11.2. Система управлiння корпоративною соцiальною вiдповiдальнiстю.

Основнi групи стейкхолдерiв i напрями їх взаємодiї з підприємством. Органiзацiйна структура управлiння корпоративною соцiальною вiдповiдальнiстю на підприємствi. Оцiнювання ефективностi корпоративної соцiальної вiдповiдальностi. Складовi елементи системи управлiння корпоративною соцiальною вiдповiдальнiстю. Механiзм управлiння корпоративною соцiальною вiдповiдальнiстю.

11.3. Моделi корпоративної соцiальної вiдповiдальностi бiзнесу.

Американська модель. Європейська модель. Британська модель корпоративної соціальної відповідальності. Японська модель. Українська модель.

11.4. Особливості корпоративної соціальної відповідальності в українській практиці.

Формування та становлення вітчизняної моделі корпоративної соціальної відповідальності. Рівні дії соціальної корпоративної відповідальності в українській практиці. Перспективи розвитку корпоративної соціальної відповідальності в Україні.

11.5. Державно-приватне партнерство.

Сфери застосування державно-приватного партнерства. Зарубіжний досвід державно-приватного партнерства. Переваги державно-приватного партнерства. Законодавство України щодо державно-приватного партнерства.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 8.

«Менеджмент»

Тема 1. Теоретичні аспекти суті, значення, ролі менеджменту

Дефініції наукових поглядів на сутність менеджменту. Емпіричний підхід до менеджменту. Управління як наука і мистецтво. Предмет, об'єкт і суб'єкт менеджменту. Сучасне тлумачення ролі і сутності менеджменту в умовах глобалізаційної нестабільності

Менеджмент, як вид професійної діяльності. Особливість професії менеджера. Менеджер — еліта бізнесу, найдорожчий ресурс організації, що відіграє виняткову роль в результатах її діяльності. Три рівні менеджменту. Стан, проблеми вітчизняного менеджменту та перспективні напрями ефективності системи управління.

Тема 2. Становлення науки про управління: ретроспектива розвитку

Виникнення науки менеджменту та напрями еволюції управлінської думки. Передумови виникнення науки управління. Наукові підходи до класифікації напрямків. Загальна характеристика еволюції наукових підходів до управління організаціями.

Класична теорія менеджменту (школа наукового управління й адміністративна школа управління): напрями і цілі досліджень; основні здобутки; значення для сучасної практики; обмеженість.

Неокласична теорія менеджменту (школа людських стосунків та школа організаційної поведінки): спрямованість досліджень; внесок у розвиток науки управління; основні недоліки. Кількісна теорія менеджменту: основні ідеї; внесок у розвиток теорії управління; напрями використання досягнень.

Інтегровані підходи до управління. Спільні риси інтегрованих підходів до управління. Сутнісна характеристика процесного, системного та ситуаційного підходів до управління: основні ідеї; внесок у розвиток науки управління; практичне застосування. Методи управління підприємством (колективом).

Особливості формування сучасної системи менеджменту в Україні. Сучасні напрями розвитку науки управління. Тенденція посилення технократичного аспекту менеджменту. Орієнтація на технічні та технологічні нововведення. Гуманізація управління. Глобалізація менеджменту. Об'єднання інтересів бізнесу, суспільства і людини. Функційні ознаки процесу управління в Україні.

Прогресивні моделі керування. Актуальність концепції "7-S". "Теорія хаосу" – одна з найважливіших тенденцій розвитку сучасної управлінської думки. Сучасні види управлінського аналізу.

Зарубіжний досвід бізнес – освіти. Три основні моделі побудови бізнес-освіти.

Тема 3. Методологія процесу прийняття управлінських рішень

Розширене та вузьке розуміння категорії “прийняття рішень”. Місце прийняття рішень у процесі управління. Моделі теорії прийняття рішень: класична; поведінкова; ірраціональна.

Характеристика двох ключових понять поведінкової моделі за Г. Саймоном.

Основні напрямки досліджень теорії прийняття рішень. Особливості нормативного та описового напрямку. Процес прийняття рішень. Інтуїтивна та раціональна технології прийняття рішень. Етапи раціональної технології прийняття рішень: діагноз проблеми; накопичення інформації про проблему; опрацювання альтернативних варіантів; оцінка альтернатив; прийняття рішення. Людський та організаційний фактори у процесі прийняття рішення. Індивідуальне та групове прийняття рішень (модель Р. Роскіна). Вплив типу проблеми на вибір стилю прийняття рішення.

Методи творчого пошуку альтернативних варіантів прийняття управлінських рішень. Класифікація методів творчого пошуку альтернативних варіантів. Методи індивідуального творчого пошуку альтернатив. Методи колективного творчого пошуку альтернатив. Методи активізації творчого пошуку альтернативних варіантів.

Характеристика спільних та відмінних рис в системі управління японського та американського менеджменту.

Тема 4. Планування як функція управління: цілепокладання і стратегічне планування.

Поняття і сутність планування в цілепокладання і стратегічне планування в системі управління. Місце плануванню серед функцій управління. Основні елементи, етапи процесу планування: визначення цілей; розробка стратегії; надання стратегії конкретної форми.

Типи планів в організації. Стратегічні та оперативні плани. Короткотермінові та довготермінові плани. Завдання та орієнтири. Ситуаційні фактори планування.

Цілі управлінського планування. Поняття “мета” в управлінні та класифікація цілей організації. Концепція управління за цілями (концепція МВО): сутність, основні етапи, переваги та недоліки.

Стратегічне планування в організації. Поняття “стратегія”. Елементи стратегії. Рівні стратегії: загальнокорпоративна стратегія; стратегія бізнесу; функціональна стратегія; піраміда стратегій. Процес стратегічного планування: визначення місії фірми; зовнішній та внутрішній аналіз; SWOT-аналіз; визначення конкретних цілей діяльності організації; аналіз стратегічних альтернатив та вибір стратегії. Методи вибору загальнокорпоративної стратегії. Функціональні стратегії.

Тема 5 Тайм-менеджмент: раціональне управління часом

Суть тайм-менеджменту та лайф-менеджменту. Теоретичні й прикладні аспекти особистісного розвитку особистості майбутнього керівника. Формування індивідуальних якостей, здатностей компетентностей раціонально використовувати власний час, організовувати особисту та колективну працю. «Формула часу», методи самоорганізації: постановка цілей, яких хоче досягти людина; планування робочого часу; вироблення різних методів боротьби з причинами нерационального використання часового ресурсу.

Тема 6. Технології тайм-менеджменту

Ознайомлення з технологіями тайм-менеджменту: «SMART» («жорстке планування», «жорстко-гнучке планування», «матриця Ейзенхауера», методика А-В-С, технологія «Великого будильника»

Формування ключових, професійних компетентностей раціонального використання часу як ресурсу. Час і інші люди: як взаємодіяти з людьми, зберігаючи і час і хороші відносини? Боротьба з поглиначами часу. Аналіз використання робочого часу

Тема 7 Організація як процес, група, організаційна структура

Сутність функції організації та її місце в системі управління. Поняття “організація” та “організаційна діяльність”. Ознаки та загальні риси організацій як об’єктів управління. Основні складові організаційної діяльності. Організаційна структура як результат організаційної діяльності: ступінь складності; ступінь формалізації; ступінь централізації. Поняття “схема організаційної

структури управління”.

Основи теорії організації. Загальна характеристика класичної теорії організації: універсальні принципи управління А. Файоля; модель “ідеальної бюрократії” М. Вебера. Поведінковий підхід в теорії організації: системи організації за Р. Лайкертом. Ситуаційний та системний підхід в теорії організації: Сучасні напрямки розвитку теорії організації.

Типи організаційних структур управління. Лінійна, функціональна, лінійно-функціональна, дивізійна, матрична організаційні структури. Переваги та недоліки різних типів організаційних структур. Фактори формування організаційної структури управління. Організація як відкрита система. Зовнішнє та внутрішнє середовище організації. Взаємозв'язок внутрішніх змінних. Фактори зовнішнього середовища прямої та непрямої дії. Централізація і децентралізація організаційних структур.

Загальна характеристика формальної та неформальної організації. Причини виникнення неформальних організацій (груп). Механізм взаємодії керуючої та керованої системи організації.

Тема 8 Теорії мотивації персоналу

Поняття і сутність мотивації. Мотивація як фактор забезпечення успіху діяльності організації. Поняття "потреби", "спонукання", "стимули", "мотивація". Внутрішнє і зовнішнє винагородження. Сутність мотивування. Зміст основних етапів і послідовність їх реалізації в моделі процесу мотивації.

Теорії змісту мотивації. Сутність змістовного підходу до вивчення мотивації. Основні положення ключових теорій змісту мотивації: теорії ієрархії потреб А. Маслоу, теорії ERG К. Альдерфера, теорії набутих потреб Д. МакКлелланда, теорії “мотиваційної гігієни” Ф. Герцберга.

Процесні теорії мотивації. Концепція процесного підходу до вивчення мотивації. Сутнісна характеристика основних теорій процесу мотивації: теорії сподівань В. Врума, теорії справедливості С. Адамса, комплексної теорії мотивації Портера-Лоулера. Практична цінність теорій процесу мотивації. Проблеми мотивації в сучасній практиці управління. Порівняльний аналіз теорій змісту мотивації.

Тема 9. Управлінський контроль

Поняття та процес контролю. Значення функції “контроль” та її місце в системі управління. Етапи процесу контролю: вимірювання процесів; порівняння реального виконання із стандартами; оцінка та реакція. Модель процесу контролю. Види управлінського контролю: попередній; поточний; заключний. Порівняльна характеристика видів управлінського контролю.

Класифікація інструментів управлінського контролю. Фінансовий контроль та його основні складові. Сутність та складові операційного контролю. Контроль поведінки працівників: модель; методи оцінки реального виконання; прямий управлінський контроль; замітники прямого управлінського контролю.

Ефективність контролю. Основні характеристики ефективної системи контролю.

Тема 10. Лідування в системі управління змінами

Поняття та природа лідерства. Характеристика різних типів керівників та лідерів у сучасному менеджменті. Співвідношення категорій “вплив”, “влада”, “залежність”, “лідерство”. Класифікація джерел влади в організації. Модель джерел влади. Лідерство як механізм сполучення різних джерел влади. Порівняльна характеристика менеджера і лідера.

Теорія особистих якостей лідера. Основна ідея і завдання підходу до вивчення лідерства з позицій особистих якостей. Класифікація особистих якостей успішних керівників. Основні результати досліджень теорії особистих якостей лідера.

Концепції поведінки лідера. Поняття “стиль керування” та “діапазон стилів керування”. “Теорія Х” і “Теорія Y” Д. МакГрегора. Авторитарний і демократичний стилі керування. Концепція лідерства Р. Лайкерта.

Двофакторна модель лідерства вчених університету штату Огайо. Модель типів управління Р.

Блейка та Дж. Моутон. Висновки за результатами досліджень поведінкових концепцій лідерства.

Концепції ситуаційного лідерства. Загальна характеристика ситуаційного підходу до лідерства. Модель ситуаційного лідерства Ф. Фідлера. Модель ситуаційного лідерства П. Херсі і К. Бланчарда. Основні здобутки ситуаційного підходу до вивчення лідерства.

Тема 11. Організація комунікаційних процесів в управлінні

Поняття і процес комунікації. Поняття "комунікація" та її роль в системі управління організацією. Елементи комунікації (відправник, одержувач, повідомлення, канал комунікації, перешкоди комунікації). Модель процесу комунікації. Зміст основних етапів процесу комунікації (формування концепції комунікації, кодування, передавання повідомлення по каналу комунікації, декодування, інтерпретація та оцінка повідомлення, зворотний зв'язок).

Міжособові та організаційні комунікації. Поняття "міжособові" та "організаційні" комунікації. Усна, письмова та невербальна комунікації, їх форми, переваги та недоліки. Формальні та неформальні організаційні комунікації. Види формальних комунікацій: нисхідні, висхідні, горизонтальні. Роль неформальних комунікацій в системі управління.

Управління організаційними комунікаціями. Індивідуальні перешкоди на шляху ефективної комунікації. Організаційні комунікативні бар'єри. Шляхи подолання перешкод до ефективної комунікації. Модель вибору стилю комунікації. Розвиток індивідуальних навичок комунікації.

Тема 12. Нетворкінг (PR) менеджмент

Теорія та практика нетворкінга. Net (сеть) и working (робота). Нетворкінг як спілка людей, об'єднаних однією діяльністю і завдяки своїм зв'язкам ефективно їх реалізують. Причини, види, правила нетворкінга. Коли разом з друзями та знайомими вдається швидко й успішно вирішувати завдання, досягати поставлених цілей. Коли ви усвідомлюєте, неважливо наскільки Ви розумні, важливо, з ким Ви зайомі. Натворкінг-міроприємства.

Тема 13. Основні концепції самоменеджменту

Методологічна основа та загальні риси інтегральної моделі самоменеджменту. Основні завдання теорії самоуправління:

Предмет, об'єкт, суб'єкт, закони, функції самоменеджменту. Категоріальна структура самоменеджменту та її філософський зміст. Сутність самоуправління в життєдіяльності та діяльності особистості.

Акмеологічні засади самоменеджменту. Обґрунтування акмеологічної концепції та її системи поглядів на фахове становлення, на задум організації й оптимізацію процесів і явищ, пов'язаних з досягненням людиною вершин («акме»). Розкриття акмеологічних законів і закономірностей. Ідеї про суб'єктогенез — прагнення людини до самопокладання, детермінації власної активності, розвитку здатності відігравати роль суб'єкта. Характеристика стадій суб'єктогенезу. Критерії ефективного самоменеджменту: вміння управляти собою, адекватні особистісні цінності, чіткі особистісні цілі, навички вирішення проблем, інноваційність. Високий творчий потенціал, уміння навчати і розвивати професійні якості підлеглих. Життєва позиція особистості: активна, пасивна. Загальні обмеження при виборі цілей. Саморозвиток особистості менеджера.

Тема 14. Стрес менеджмент

Сутність стресу (конфлікту) та його види. Характеристика основних компонентів стресових ситуацій. Класифікаційні ознаки чотирьох основних стадій конфлікту.. Значення окремих компонентів (сторін) у конфлікт: пізнавального, емоційного, вольового.

Об'єктивні та суб'єктивні причини виникнення стресових ситуацій. Стель і стратегія поведінки, якої слід дотримуватись в стресових ситуаціях. Шляхи вирішення конфліктів та їх попередження. З'ясування найбільш ефективних напрямків подолання конфліктів.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 9.

Тема 1. Наукові засади податкового менеджменту

Сутність податкового менеджменту. Необхідність і значення податкового менеджменту. Принципи податкового менеджменту. Мета податкового менеджменту. Задачі податкового менеджменту. Об'єкт і суб'єкт податкового менеджменту. Функції податкового менеджменту. Методи та інструменти податкового менеджменту. Функціональні підсистеми податкового менеджменту. Критерії ефективності податкового менеджменту.

Тема 2. Організаційно-правове забезпечення податкового менеджменту в Україні

Організаційна структура податкового менеджменту в Україні. Система органів управління процесом оподаткування в Україні. Органи–регулятори та учасники податкового менеджменту. Повноваження суб'єктів податкового менеджменту. Державна фіскальна служба України як основний суб'єкт податкового менеджменту. Повноваження ДФС України в процесі податкового менеджменту. Взаємодія ДФС України з іншими державними службами в процесі податкового менеджменту.

Податкове законодавство та його принципи. Система податкового законодавства. Нормативні та методично-інструктивні акти у сфері управління процесом оподаткування.

Тема 3. Організація процесу погашення податкових зобов'язань платників податків в Україні

Порядок визначення та узгодження податкових зобов'язань платників податків. Терміни сплати узгоджених податкових зобов'язань. Порядок заповнення податкової звітності та строки її подання до податкових органів. Порядок розрахунків з бюджетом. Підстави для утримання податкових платежів. Суть розстрочення та відстрочення грошових зобов'язань платників податків, порядок їх здійснення.

Податкові правопорушення. Відповідальність за порушення податкового законодавства. Види штрафних санкцій за порушення податкового законодавства та порядок їх застосування. Порядок оскарження рішень податкових органів та дій їх посадових осіб.

Тема 4. Податкове адміністрування в Україні

Організація обліку юридичних і фізичних осіб. Порядок складання списків платників податків. Порядок видачі довідки про взяття на податковий облік. Зняття платників податків з податкового обліку.

Організація оперативного обліку сум податків і зборів. Особові рахунки платників та порядок їх ведення.

Зміст та етапи податкового контролю. Види податкових перевірок та їх характеристика. Порядок підготовки, проведення та оформлення документальних перевірок. Порядок відбору платників для проведення у них податкових перевірок. Перевірка взаємозв'язку різних форм податкової звітності.

Податкова інформація. Збір, обробка та використання податкової інформації. Інформаційно-аналітична робота в контролюючих органах України. Порядок планування і оперативного аналізу податкових надходжень. Методи аналітичної роботи в процесі податкового менеджменту та її результати.

Податкові консультації. Порядок надання податкових консультацій та наслідки їх застосування.

Тема 5. Податкове регулювання соціально-економічних процесів

Місце податкового регулювання в системі державного регулювання. Роль оподаткування у регулюванні соціально-економічних процесів. Сучасні теорії податкового регулювання.

Суть, мета, суб'єкт та об'єкт податкового регулювання. Форми, способи в методи податкового

регулювання. Вихідні принципи податкового регулювання. Сучасний інструментарій податкового регулювання. Особливості податкового регулювання в Україні.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 10. **«Управління персоналом»**

Тема 1. Управління персоналом у системі менеджменту організації

Роль та значення управління персоналом як науки. Людина як суб'єкт і об'єкт управління персоналом. Орієнтація персоналу на корпоративну культуру. Особливості та роль персоналу в досягненні конкурентоспроможності сучасних організацій. Проблеми компаній.

Управління персоналом як специфічна функція менеджменту. Зміст понять «трудові ресурси», «персонал», «трудовий потенціал», «кадри». Системний підхід до управління персоналом організації. Основні елементи (підсистеми) управління персоналом.

Етапи історичного розвитку управління персоналом. Аналіз сучасних концепцій і теорій управління персоналом. Зміст концепцій «управління кадрами», «управління персоналом», «менеджмент персоналу», «управління людськими ресурсами». Особливості управління персоналом у закордонних компаніях: можливості використання досвіду.

Тема 2. Управління персоналом як соціальна система

Характерні риси особистості, що пов'язані з її поведінкою в організації. Поняття особистості. Ціннісна орієнтація працівника. Індивід й індивідуальність: спільне та відмінне персоналу. Класифікація персоналу за категоріями та її характеристика: виробничий персонал (робітники) та управлінський персонал (службовці), зміст виконуваних функцій та основні категорії в організаціях різних сфер діяльності.

Основні характеристики персоналу організації. Чисельність та структура персоналу організації. Нормативна, фактична облікова та середньооблікова чисельність працівників організації. Структура персоналу: організаційна, соціальна, штатна, рольова, функціональна.

Співвідношення та зміст понять «професія», «спеціальність», «кваліфікація», «посада». Вимоги до професійно-кваліфікаційного рівня працівників. Компетентність і компетенції працівника. Види компетенцій та їх рівні. Професійна компетентність і професійна придатність.

Тема 3. Формування колективу організації

Колектив як соціальна група. Ознаки колективу: єдність мети. Умовна відокремленість, організаційна та територіальна єдність. Функції колективу та його різновиди в організації. Роль керівника та менеджера з персоналу у формуванні колективу. Види структур трудового колективу: функціональна, професійно-кваліфікаційна, соціально-демографічна, вікова, соціально-психологічна, соціально-класова.

Колектив як вища форма внутрішньої організації групи. Ознаки колективу. Принципи та етапи процесу створення трудового колективу. Роль корпоративної культури у формуванні колективу організації: норми, цінності, традиції. Формальна і неформальна структура трудового колективу. Типи формальних груп в організації. Фактори утворення неформальних груп та основні ознаки їх існування. Різновиди малих груп в управлінні персоналом. Чинники ефективної роботи групи. Специфіка жіночих колективів.

Тема 4. Згуртованість та соціальний розвиток колективу

Згуртованість колективу: сутність і стадії. Особливості управління персоналом на етапах розвитку колективу. Колективи згуртовані, розчленовані, роз'єднані. Фактори, що впливають на згуртованість колективу. Поняття про команду та командну роботу в управлінні персоналом. Колектив і команда: спільне та від'ємне.

Соціально-психологічні особливості колективу як об'єкта управління. Психологічна сумісність

членів колективу та чинники, що її обумовлюють. Соціальні ролі особистості. Вимоги до психологічних якостей працівників і керівників сучасних організацій. Методи вивчення соціально-психологічного клімату в колективі.

Сутність і значення соціального розвитку колективу. Зміст, етапи розробки проекту, затвердження та реалізація плану соціального розвитку. Характеристика основних розділів і документальне відображення. Методи збирання соціальної інформації.

Тема 5. Кадрова політика організації

Поняття та значення кадрової політики в організації. Фактори, що впливають на формування кадрової політики та умови її реалізації. Класифікація типів кадрової політики за основними ознаками. Зміст кадрової політики на різних етапах життєвого циклу організації.

Етапи розробки (проектування) кадрової політики та їх зміст: нормування, програмування та моніторинг персоналу. Розробка та реалізація кадрової політики в концептуальних кадрових документах. Правова база для здійснення сучасної кадрової політики (зміст та протиріччя).

Сутність стратегії управління персоналом. Основні типи кадрової стратегії. Взаємозв'язок стратегії розвитку організації, стратегії управління персоналом та кадрової політики. Механізм розроблення та реалізації стратегії управління персоналом. Прогнозування в роботі з персоналом як основа розроблення кадрової стратегії.

Тема 6. Служби персоналу: організації та функції

Призначення та роль сучасних служб персоналу в організації. Стан, проблеми і тенденції розвитку кадрових служб. Основні функції та відповідальність кадрових служб. Статус, організаційна побудова та принципи розподілу повноважень між працівниками кадрових служб.

Ролі та функції менеджера з персоналу в організації роботи кадрової служби. Вимоги до ділових, професійних та особистих рис менеджера з персоналу.

Інформаційне та методичне забезпечення служби персоналу. Автоматизовані програми з управління персоналом. Основні регламентуючі документи в організації діяльності кадрових служб. Організація обліку та звітності з персоналу. Заходи з охорони та безпеки кадрової інформації в організації.

Тема 7. Кадрове планування в організації

Поняття кадрового планування. Мета та завдання планування роботи персоналом на підприємстві. Види планування: стратегічне, тактичне, операційне (поточне). Фактори, що впливають на визначення потреб у персоналі. Поняття маркетингу персоналу та його функції.

Методи визначення потреб підприємства у персоналі. Характеристика методів планування персоналу. Планування чисельності персоналу за категоріями посад: основна та додаткова потреби у персоналі. Аналіз внутрішніх та зовнішніх джерел майбутніх потреб у персоналі. Способи нормування ресурсів.

Оперативний план роботи з персоналом в організації. Індивідуальний план працівника. Структура інформації про персонал.

Тема 8. Організація набору та відбору персоналу

Зміст процесу набору та наймання працівників. Основні джерела інформації про вакансії. Визначення вакантних місць. Формування вимог до претендентів. Професіограма: модель співробітника і модель посади. Залучення персоналу: створення бази даних кваліфікованих кандидатів для відбору. Характеристика джерел залучення кандидатів. Роль кадрових агентств.

Професійна орієнтація та профорієнтаційна робота. Методи та форми професійної орієнтації. Профорієнтація: суть і завдання, організація роботи. Методи управління професійною орієнтацією працівників. Зарубіжний досвід.

Моделі та методи відбору працівників. Критерії відбору працівників. Загальні процедури найму персоналу в організаціях. Етапи відбору кадрів. Професійний відбір персоналу. Первинний

відбір. Техніка проведення телефонної розмови з приводу працевлаштування. Анкетування. Правила проведення інтерв'ю з представниками різних рівнів управління організації. Види співбесід. Довідки про кандидата. Співбесіда з керівником підрозділу. Аналізування та оцінювання індивідуальних відмінностей претендентів, їх зіставлення. Випробування. Рішення про найм.

Трудова адаптація та її види: організаційна, соціально-психологічна, професійна, психофізіологічна. Первинна та вторинна адаптація. Входження та інтеграція. Швидкість трудової адаптації та фактори, що її зумовлюють. Керівна і виховна роль керівника та менеджера персоналу. Інструктаж. Наставництво.

Тема 9. Оцінювання та атестація персоналу

Оцінювання персоналу в сучасній організації. Сутність та різновиди оцінювання персоналу за цілями. Критерії та методи оцінювання персоналу. Якісні, кількісні, та комбіновані методи ділового оцінювання працівників організації.

Основні принципи ефективного ділового оцінювання працівників. Оцінювання якості роботи різних категорій персоналу. Методи оцінювання управлінського персоналу: за діловими якостями, за складністю виконуваних функцій, за результатами та цілями діяльності.

Критерії та різновиди ділового оцінювання керівників: оцінювання результатів основної та другорядної діяльності, оцінювання поведінки в колективі, виконання функцій з управління колективом та оцінювання результатів роботи підлеглих. Показники оцінювання різних категорій посад керівників.

Основні критерії оцінювання спеціалістів: рівень кваліфікації, творчість і винахідливість, ініціативність, виконавська і трудова дисципліна. Оцінювання робітників і службовців: рівень кваліфікації, виконавська і трудова дисципліна, якісні показники роботи, дотримання правил техніки безпеки тощо.

Атестування персоналу: сутність та види. Призначення та зміст атестаційної комісії. Організація та порядок проведення атестації персоналу. Зміст атестації для різних категорій персоналу. Документальне супроводження атестації. Використання результатів персоналу.

Тема 10. Управління процесом розвитку і рухом персоналу

Загальний і професійний розвиток персоналу. Сутність та завдання професійного розвитку персоналу. Виявлення та аналізування потреб персоналу. Навчання персоналу. Програми підготовки персоналу. Професійна підготовка, підвищення кваліфікації, перепідготовка. Післядипломна та додаткова освіта. Стажування. Зміст понять «самоосвіта», «саморозвиток». Перспективи професійного зростання в Україні.

Поняття про трудову кар'єру та службове зростання. Планування та управління службовою кар'єрою працівників. Моделі кар'єри: горизонтальна та вертикальна. Фактори, що визначають напрям та швидкість кар'єри. Створення відповідних умов для кар'єрного зростання працівників.

Управління мобільністю кадрів. Аналізування потреб та оцінка плану розвитку персоналу. Планування та підготовка кадрового резерву. Формування списку кадрового резерву за категоріями персоналу. Особливості підготовки резерву управлінських кадрів. Ротація кадрів як форма руху і підвищення кваліфікації працівників. Переміщення, переведення на іншу посаду, роботу. Суміщення професій.

Види кадрових нововведень. Інноваційний потенціал працівника.

Тема 11. Управління процесом вивільнення персоналу

Причини та фактори вивільнення персоналу. Процедура звільнення. Соціальні та виробничі критерії вибору працівників на звільнення. Соціальні гарантії. Особливості виходу працівників на пенсію як форма звільнення. Поняття та значення абсентеїзму.

Управління плинністю кадрів та фактори, що їх зумовлюють. Показники абсолютні та відносні. Типові порушення трудової та виконавської дисципліни, причини їх виникнення. Нещасні випадки. Дисциплінарний вплив. Розробка заходів із регулювання плинності персоналу.

Управління якістю трудового життя працівників організації. Управління безпекою персоналу: техніка безпеки та охорони здоров'я працівників в організації. Профілактичні та протиепідемічні заходи в управлінні персоналом на підприємстві.

Тема 12. Соціальне партнерство в організації

Соціальне партнерство як засіб узгодження інтересів роботодавця і працівників. Механізм функціонування системи соціального партнерства: функції і завдання, законодавча база. Інтереси роботодавця і працівників: спільність і розбіжність, імовірність виникнення і загострення конфліктів.

Колективний договір як засіб зміцнення соціального партнерства. Сторони та зміст колективного договору. Порядок укладання та реєстрації колективного договору. Строк чинності колективного договору та контроль за його виконанням.

Регулювання соціально-трудова відносин в організації. Громадські організації. Роль профспілкової організації у представництві інтересів найманих працівників.

Тема 13. Ефективність управління персоналом

Система економічних, соціальних та організаційних показників управління персоналом: сутність та зміст. Критерії ефективності управління персоналом. Комплексна оцінка ефективності управління персоналом: сутність, переваги та недоліки у застосуванні. Методи оцінювання ефективності результатів роботи персоналу.

Взаємозалежність ефективності діяльності підприємства та результатів роботи персоналу. Показники оцінювання ефективності діяльності підрозділів з управління персоналом. Ефективність витрат на персонал. Роль кадрового аудиту та кадрового консультування в підвищенні ефективності управління персоналом.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 11

«Інвестування»

Тема 1. Методологічні основи інвестування

Сутність інвестицій. Структура цінностей, що відносяться до інвестицій.

Форми інвестицій. Валові та чисті інвестиції. Класифікація інвестицій, їх взаємозв'язок.

Сутність інвестиційної діяльності. Інвестиційний процес у державі з ринковою економікою.

Інвестиційний клімат. Чинники, що роблять сприятливим інвестиційний клімат: інвестиційна активність населення; правове поле та політична воля адміністрації; рівень розвитку продуктивних сил та інфраструктури ринку інвестицій; стан фінансово-кредитної системи.

Шляхи активізації інвестування. Напрями створення сприятливих умов інвестування.

Тема 2. Суб'єкти інвестиційної діяльності

Інвестори та учасники інвестиційної діяльності.

Держава як суб'єкт інвестиційної діяльності. Шляхи впливу держави на інвестиційну діяльність. Форми прямого та побічного впливу держави на інвестиційний процес. Вплив на інвестиційну діяльність державних інститутів.

Фінансова система в інвестиційній діяльності. Фінансове посередництво. Банківське та небанківське фінансове посередництво. Участь в інвестуванні банків, інвестиційних фондів, страхових компаній і пенсійних фондів.

Функціональні учасники інвестиційної діяльності.

Суб'єкти господарської діяльності як суб'єкти інвестиційної діяльності. Типи господарських утворень що займаються інвестиційною діяльністю.

Тема 3. Фінансові інвестиції

Ринок цінних паперів та його види. Сучасні тенденції розвитку ринку цінних паперів.

Основні учасники фондового ринку: інвестори, емітенти, професійні учасники, інститути-регулятори, Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку.

Оцінка цінних паперів. Рейтингова оцінка акцій і облігацій. Незалежні рейтингові агентства. Фондова біржа. Біржові індекси. Індекси, що розраховуються на фондовому ринку України. Стратегії інвесторів на фондовому ринку. Фондовий ринок України та напрями його розвитку.

Тема 4. Реальні інвестиції

Сутність реальних інвестицій. Їх структура. Показники для характеристики реальних інвестицій.

Капітальні вкладення. Джерела фінансування капітальних вкладень.

Абсолютна та порівняльна економічна ефективність реальних інвестицій.

Інвестиції в основний та оборотний капітал.

Інноваційна форма інвестицій як складова частина реальних інвестицій.

Сутність інновацій та інноваційної діяльності. Форми здійснення інноваційних інвестицій.

Напрями процесу управління інноваціями. Інноваційні стратегії підприємства.

Державна підтримка інновацій. Оподаткування в галузі інноваційної діяльності.

Сутність венчурного підприємництва. Типи венчурних фірм. Джерела венчурного капіталу.

Венчурний бізнес в Україні.

Інтелектуальні інвестиції. Інтелектуальна власність. Об'єкти інтелектуальних інвестицій.

Форми здійснення інтелектуальних інвестицій.

Тема 5. Іноземні інвестиції

Сутність іноземних інвестицій та їх необхідність для країни – реципієнта капіталу. Структура іноземних інвестицій.

Форми і види прямих іноземних інвестицій. Критерії привабливості країни для іноземного інвестора.

Державне правове регулювання іноземного інвестування в Україні. Його становлення і розвиток.

Іноземне інвестування в Україні. Сучасний стан та проблеми іноземних інвестицій в Україні.

Спеціальні економічні зони (СЕЗ) та їх роль щодо залучення іноземних інвестицій.

Інститути міжнародної інвестиційної діяльності та їх вплив на економіку України. Група Світового банку (МВФ і МБРР). Системні та інвестиційні проекти МБРР в Україні.

Європейські інвестиційні інститути. Європейський банк реконструкції і розвитку (ЄБРР) та його вплив на розвиток малого бізнесу в Україні.

Тема 6. Об'єкти та напрями інвестування

Мотивація інвестиційної діяльності. Поняття про інвестиційний проект. Класифікація інвестиційних проектів. Життєвий цикл проекту.

Портфельне інвестування. Теорія інвестиційного портфеля.

Класифікація інвестиційних портфельів за метою інвестування, типом, видом, рівнем ризику, спеціалізацією, управлінням.

Стратегії управління портфелем інвестицій. Активне управління інвестиційним портфелем.

Тема 7. Інвестиційний ринок та інвестиційні ризики

Інвестиційний ринок, його місце в ринковій структурі економіки. Взаємозв'язок ринків реальних і фінансових інвестицій. Механізм ціноутворення на інвестиційному ринку.

Сутність, склад та показники розвитку інвестиційного комплексу країни. Характеристика галузей, що входять до складу інвестиційного комплексу.

Стан інвестиційного комплексу та економічний розвиток країни.

Суть інвестиційного ризику. Концепція і вимірювання ризиків. Ризики на інвестиційних ринках. Класифікація інвестиційних ризиків. Проектні, фінансові, будівельні, експлуатаційні ризики.

Заходи для запобігання ризикам або зменшення їх дії.

Тема 8. Передінвестиційні дослідження, їх інформаційне забезпечення та інвестиційна стратегія компанії

Поняття інвестиційної стратегії та її роль в ефективному управлінні компанією.

Інформаційне забезпечення та організація передінвестиційних досліджень. Види інформації та її використання в інвестиційному аналізі. Суб'єкти – постачальники інформації.

Технічний інжиніринг та інвестиційно – консалтингові послуги. Досвід консультативного забезпечення інвестиційного процесу в розвинутих країнах.

Проблеми інформаційно – консультативного забезпечення інвестиційної діяльності в Україні.

Взаємозв'язок стратегічного, тактичного і оперативного управління інвестиційною діяльністю. Інформаційне забезпечення різних етапів управління. Використання матриці Бостонської консалтингової групи для цілей інвестування. Принципи і послідовність розробки інвестиційної стратегії. Критерії оцінки інвестиційної стратегії компанії.

Тема 9. Фінансове забезпечення інвестування

Фінансові ресурси інвестування. Фінансові інструменти і фінансовий інжиніринг.

Способи залучення капіталу.

Прогнозування структури джерел інвестування. Власні, позичкові та залучені кошти. Позитивні та негативні сторони використання різних джерел інвестиційних ресурсів.

Фінансовий, операційний та загальний леверидж і структуризація капіталу.

Тема 10. Обґрунтування доцільності інвестування

Прогнозування грошових потоків, часова теорія грошей.

Фінансово – математичні засади інвестиційного проектування. Методи оцінки ефективності інвестицій. Чистий приведений доход. Індекс прибутковості. Період окупності проекту. Внутрішня норма дохідності.

Тема 11. Проблеми інвестування в економічних теоріях. Управління інвестиційним процесом

Кейнсіанство, монетаризм та інші макроекономічні теорії про інвестування. Спекулятивний капітал – закономірний етап розвитку фінансової системи. Основні положення створеної Дж. Соросом теорії рефлексивності та інвестиційна діяльність.

Макроекономічне регулювання інвестиційного процесу. Методи індикативного планування інвестицій.

Мікроекономічні аспекти інвестування. Планування інвестиційної діяльності підприємств та інших суб'єктів господарювання. Стратегія бізнес – плану, його розділи і показники.

Тема 12. Регулювання взаємодії учасників інвестування

Способи реалізації інвестиційних проектів. Договори (контракти), що регулюють інвестиційний процес.

Міжнародні угоди щодо інвестування та захисту інвестицій.

Поняття про тендери. Тендерна документація, принципи її опрацювання.

Тема 13. Проектування та капіталізація інвестицій

Технічне проектування, його способи і організація. Будівельне та технологічне проектування. Стадії проектування.

Ціноутворення в інвестиційній сфері. Кошторисна документація. Необхідність та принципи складання інвесторських кошторисів.

Матеріально – технічне забезпечення інвестиційного проекту. Комплектування будівель обладнанням. Способи комплектування і розрахункові операції.

Виконання будівельно – монтажних робіт, умови прийняття їх інвестором та розрахунки за виконані роботи.

Участь інвестора у пусконаладжувальних роботах. Прийняття інвестором виконаних робіт та готових об'єктів. Моніторинг реалізації інвестиційних проектів.

5. МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ ТА РОЗПОДІЛ БАЛІВ

Об'єктом контролю знань є діяльність слухачів курсу на практичних заняттях, вивчення окремих тем, написання контрольних заходів та результати виконання самостійних та індивідуальних робіт.

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять і має на меті перевірку рівня засвоєння здобувачами навчального матеріалу курсу. Під час практичних занять застосовуються такі засоби контролю: виступ з доповіддю за визначеною тематикою, усне опитування з питань, поставлених у плані занять, самостійної роботи, а також з допомогою проміжного тестування.

Формами контролю знань здобувачів є проведення поточних контрольних робіт під час проведення практичних занять. Підсумковий контроль здійснюється у формі письмового заліку.

Слухачі для отримання сертифікату про курс підвищення кваліфікації повинні скласти всі змістовні модулі на не менше ніж «Задовільно»

Розподіл балів здійснюється безпосередньо викладачем кожного окремого модулю.

До розподілу балів будуть входити такі складові:

- активність на практичних заняттях
- виконання індивідуальних завдань
- виконання самостійних завдань.

Переведення даних 100-бальної шкали оцінювання в національну шкалу та шкалу за системою ЄКТС здійснюється в такому порядку:

Сума балів за 100-бальною шкалою	Оцінка в ЄКТС	Значення оцінки ЄКТС	Критерії оцінювання	Рівень компетентності	Оцінка за національною шкалою	
					Екзамен/Диференційований залік	Залік
90-100	A	відмінно	Здобувач вищої освіти виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні обдарування і нахили	Високий (творчий)	відмінно	зараховано
80-89	B	дуже добре	Здобувач вищої освіти вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна	Достатній (конструктивно - варіативний)	добре	
70-79	C	добре	Здобувач вищої освіти вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовувати її на практиці; контролювати			

			власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок			
60-69	D	задовільно	Здобувач вищої освіти відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень; з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих	Середній (репродуктивний)	Задов.	
50-59	E	достатньо	Здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні			
35-49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання семестрового контролю	Здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу	Низький (рецептивно-продуктивний)	незадовільно	не зараховано
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням залікового кредиту	Здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів			

Переведення даних 50-бальної шкали оцінювання в 4-бальну та шкалу за системою ЄКТС здійснюється в такому порядку (для навчальної дисципліни, що вивчається протягом одного, двох і більше семестрів з підсумковим контролем у формі заліку):

Сума балів за 100-бальною шкалою	Оцінка в ЄКТС	Значення оцінки ЄКТС	Рівень компетентності	Оцінка за національною шкалою	
				Екзамен/диференційований залік	залік
40-50	A	відмінно	Високий (творчий)	відмінно	зараховано
40-44	B	дуже добре	Достатній (конструктивно - варіативний)	добре	
35-39	C	добре			
30-34	D	задовільно	Середній (репродуктивний)	задовільно	
25-29	E	достатньо			
17-24	FX	незадовільно з можливістю повторного складання семестрового контролю	Низький (рецептивно-продуктивний)	незадовільно	не зараховано
0-16	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням залікового кредиту			

Результати складання екзамену і диференційованих заліків оцінюються за чотирибальною шкалою («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»), а заліків – за двобальною шкалою («зараховано», «не зараховано») і вносяться у відомість обліку успішності студента, залікову книжку, індивідуальний навчальний план студента (крім «незадовільно» і «не зараховано»).

6. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ПОТОЧНОГО КОНТРОЛЮ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1

«Фінансова діяльність у малому бізнесі»

1. Сутність фінансів суб'єктів підприємництва, їх функції та принципи організації.
2. Фінансова діяльність малого бізнесу: сутність, функції та механізм.
3. Критерії прийняття фінансових рішень в малому бізнесі.
4. Визначення початкової суми капіталу.
5. Особливості фінансової діяльності малих підприємств.
6. Джерела формування фінансових ресурсів малого бізнесу.
7. Франчайзинг як форма ведення бізнесу.
8. Сутність та структура активів малого бізнесу.
9. Управління необоротним капіталом малого бізнесу.
10. Управління нематеріальними активами бізнесу.
11. Управління оборотним капіталом малого бізнесу.
12. Управління виробництвом і збутом в бізнесі.
13. Управління витратами і та результатами діяльності бізнесу.
14. Ризики в діяльності малого бізнесу.
15. Процес ризик-менеджменту в малому бізнесі. Європейський досвід управління ризиками в малому бізнесі.
16. Системи оподаткування в малому бізнесі.
17. Оподаткування діяльності суб'єктів малого підприємництва на загальній системі оподаткування.
18. Оподаткування діяльності суб'єктів малого підприємництва на спрощеній системі оподаткування.
19. Аналіз фінансового стану малого бізнесу.
20. Оцінка результатів діяльності бізнесу.
21. Оцінка вартості малого бізнесу.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2.

«Державна фінансова підтримка розвитку малого бізнесу»

1. Сутність, критерії та функції малого бізнесу: вітчизняний та зарубіжний досвід.
2. Критерії віднесення підприємства до малого за методологією Болтонського комітету. Особливості організації та реєстрації малого бізнесу в Україні.
3. Порівняльна характеристика організаційно-правових форм підприємницької діяльності.
4. Фінансово-організаційні переваги та недоліки малого бізнесу.
5. Бізнес як вид економічної діяльності.
6. Відмінності в поняттях «підприємництво» та «бізнес».
7. Середовище та принципи ведення бізнесу.
8. Фактори впливу зовнішнього середовища.
9. Принципи ведення бізнесу: орієнтація на отримання прибутку, ризикованість, новаторство, відповідальність, економічна самостійність.
10. Державна політика та моделі державного регулювання і підтримки малого бізнесу.
11. Напрями державної підтримки малого бізнесу в Україні та її інституційне забезпечення.
12. Особливості державного регулювання та підтримки малого підприємництва у країнах світу.
13. Державне регулювання та підтримка малого підприємництва в США.
14. Державне регулювання та підтримка малого підприємництва в країнах Західної Європи.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3.

«Оформлення фінансової звітності»

1. Фінансова звітність, її економічна сутність, призначення та характеристика основних форм. Теоретичні аспекти аналізу фінансової звітності.

2. Загальні вимоги до фінансової звітності.
3. Основні принципи фінансової звітності.
4. Вплив міжнародних стандартів фінансової звітності на національний облік.
5. Форма №1 «Баланс» (звіт про фінансовий стан).
6. Форма №2 «Звіт про фінансові результати».
7. Форма №3 «Звіт про рух грошових коштів»,
8. Форма №4 «Звіт про власний капітал».
9. Методика формування фінансової звітності.
10. Методика аналізу показників фінансової звітності підприємства.
11. Особливості документального оформлення фінансової звітності.
12. Порядок подання фінансової звітності.
13. Особливості термінів подання фінансової звітності.
14. Відповідальність за неподання або несвоєчасне подання фінансової звітності.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 4 **«Фінансова діагностика»**

1. Сутність фінансової діагностики діагностика: мета, завдання та принципи.
2. Етапи проведення фінансової діагностики: експрес-діагностика та поглиблена діагностика підприємства.
3. Елементи діагностики фінансових результатів і фінансового стану підприємства.
4. Моніторинг поточного фінансового стану підприємства, його необхідність і значення. Інформаційне забезпечення оцінки фінансового стану підприємства.
5. Показники бухгалтерської звітності, які використовуються для оцінки стану.
6. Загальна характеристика майна (коштів) підприємства, його складу, розміщення і структури.
7. Оцінка складу майна за такими показниками.
8. Оцінка ліквідності оборотних активів підприємства.
9. Платоспроможність підприємства як показник фінансового стану.
10. Суть платоспроможності та її оцінка за даними балансу.
11. Суть фінансової стійкості підприємства.
12. Система показників фінансової стійкості підприємства та її значення.
13. Оцінка ділової активності підприємства та її показники.
14. Оцінка рентабельності роботи підприємства.
15. Вплив рентабельної роботи підприємства на його фінансовий стан.
16. Оцінка фінансового результату від діяльності підприємства.
17. Правила фінансування підприємства.
18. Правила горизонтальної структури балансу: золоте правило фінансування, золоте правило балансу, правила збереження ліквідності.
19. Правило вертикальної структури капіталу.
20. Вартість і структура капіталу.
21. Показники, що характеризують структуру капіталу підприємства.
22. Сутність діагностики банкрутства, її принципи і методи.
23. Послідовність проведення діагностики банкрутства.
24. Основні етапи експрес-діагностики.
25. Система показників для прогнозування ймовірності банкрутства.
26. Сутність комплексного фундаментального аналізу.
27. Методи комплексного фундаментального аналізу.
28. Поняття про фінансову стійкість підприємства та етапи її діагностики.
29. Оцінювання фінансової стійкості підприємства.
30. Абсолютні показники фінансової стійкості.
31. Типи фінансової стійкості.
32. Відносні показники фінансової стійкості.

33. Оцінювання запасу фінансової стійкості.
34. Категорії ризику та левериджу, їхній взаємозв'язок.
35. Виробничий ризик операційний ризик
36. Поняття ділової активності.
37. Етапи проведення аналізу ділової активності.
38. Стійке зростання підприємства. Коефіцієнт внутрішнього зростання. Коефіцієнт стійкого зростання.
39. Темпи стійкого зростання.
40. Моделі коефіцієнта стійкого зростання.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 5

«Фінансове планування на підприємстві»

1. Сутність планування і особливості його здійснення на підприємстві.
2. Організація процесу планування на підприємстві в умовах ринку.
3. Різновиди планів та їх комплекси.
4. Зміст поточних планів та організація їх розробки.
5. Планування розвитку підприємства.
6. Фінансове планування на підприємстві.
7. Контроль процесу планування.
8. Бізнес-план та методика його складання.
9. Стратегічне та оперативне планування в малому бізнесі.
10. Бюджетування діяльності малого бізнесу

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 6

«Банківське обслуговування клієнтів»

1. Суть та роль банків в сучасній економіці.
2. Функції банків. Класифікація банків.
3. Механізм створення та реєстрації банку.
4. Обмеження щодо діяльності банків.
5. Обов'язки банків щодо збереження банківської таємниці.
6. Види організаційної структури банку.
7. Склад та функції підрозділів та служб банку.
8. Основні функції та повноваження окремих органів управління банком.
9. Економічний зміст окремих банківських операцій.
10. Правові основи ведення та обслуговування рахунків в банку.
11. Загальні відомості щодо ведення та обслуговування рахунків в банку.
12. Види та характеристику банківських рахунків.
13. Порядок складання та структуру договорів на розрахунково-касове обслуговування клієнтів (юридичних та фізичних осіб).
14. Порядок відкриття, використання і закриття рахунків у національній та іноземних валютах в банку.
15. Формування пакету документів для відкриття рахунків у банку.
16. Заповнення документів для відкриття, закриття рахунків.
17. Складання та заповнення договорів на розрахунково-касове обслуговування клієнтів.
18. Ознайомлення з формами договорів та тарифними пакетами.
19. Касове обслуговування клієнтів.
20. Загальні відомості щодо організації готівкових грошових розрахунків.
21. Порядок організації надходження готівкових грошей до кас банків.
22. Порядок одержання та витрачання готівкових грошей.
23. Прогнозування обороту готівкових грошей у банках.
24. Способи безготівкових розрахунків, сфери їх використання, порядок проведення

розрахункових операцій.

25. Особливості безготівкових розрахунків, порядок платежу, відповідальність сторін за невиконання платіжних зобов'язань.
26. Форми безготівкових розрахунків: платіжні доручення, чеки, акредитиви, платіжні вимоги-доручення.
27. Здійснення безготівкових операцій, заповнення платіжних документів, які стосуються безготівкових оборотів.
28. Ознайомлення формами безготівкових розрахункових документів.
29. Вибір платіжних документів при здійсненні різних безготівкових операцій.
30. Важливість використання пластикових карток в Україні.
31. Види пластикових карток.
32. Нормативно-правова база що регулює порядок здійснення депозитних операцій.
33. Види депозитів, бази нарахування відсотків, види договорів.
34. Види вкладів, розрахунки по нарахуванню відсотків по депозитах
35. Складання та заповнення депозитних договорів та іншої документації.
36. Особливості кредитної політики комерційного банку, процедура та етапи кредитування.
37. Орієнтуватись у структурних підрозділах, які проводять дану політику; визначати види та
38. Дати визначення поняття «кредитна політика» та пояснити необхідність її проведення, знати хто саме проводить кредитну політику в банку.
39. Охарактеризувати особливості надання кредитів, види кредитів, принципи забезпечення кредитів, умови застави та пов'язані з нею ризики.
40. моніторингу.
41. Визначення суб'єктів первинного та державного фінансового моніторингу. Завдання та обов'язки суб'єктів фінансового моніторингу.
42. Право суб'єкта первинного фінансового моніторингу відмовитися від забезпечення здійснення фінансової операції.
43. Надання інформації про фінансову операцію.
44. Взяття на облік фінансової операції, що підлягає обов'язковому фінансовому моніторингу.
45. Перелік фінансових операцій, що підлягають обов'язковому та внутрішньому фінансовому моніторингу.
46. Ознайомлення з найбільш поширеними тенденціями та схемами легалізації злочинних коштів, результатами досліджень державних органів – учасників системи протидії легалізації злочинних коштів.
47. Касові операції в національній валюті, що підлягають обов'язковому та внутрішньому фінансовому моніторингу.
48. Ідентифікація клієнта при наданні заяви і техніко-економічних розрахунків на тримання кредиту. Заповнення анкети клієнта.
49. Вивчення кредитної історії позичальника.
50. Ідентифікація керівників суб'єкта підприємницької діяльності.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 7.

«Корпоративне управління»

1. Сутність та процес становлення корпоративного управління.
2. Об'єкти та суб'єкти корпоративного управління.
3. Структурні елементи корпоративного управління.
4. Організаційні форми корпоративних структур.
5. Етапи формування корпоративного управління в Україні.
6. Поняття принципів та стандартів корпоративного управління.
7. Принципи корпоративного управління Організації економічного співробітництва та розвитку.
8. Принципи Міжнародної мережі з корпоративного управління.
9. Принципи корпоративного управління Європейського банку реконструкції та розвитку.

10. Рекомендації Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку з найкращої практики корпоративного управління для акціонерних товариств України.
11. Принципи корпоративного управління Конфедерації європейсь-кої асоціації акціонерів ("Євроакціонери").
12. Національні кодекси корпоративної поведінки.
13. Загальна характеристика моделей корпоративного управління.
14. Перехідна модель корпоративного управління.
15. Стратегічне управління в корпораціях.
16. Сутність, принципи та завдання корпоративної стратегії.
17. Етапи формування стратегії корпоративної системи.
18. Напрями формування цілей корпорації.
19. Розробка функціональних стратегій корпоративних підприємств.
20. Управління державними корпоративними правами в Україні. .
21. Підходи до оцінки організаційної ефективності корпорацій.
22. Ефективність як досягнення балансу інтересів учасників корпоративних відносин.
23. Рейтинги корпоративного управління.
24. Реорганізація та ліквідація акціонерних товариств.
25. Концепція корпоративної поведінки.
26. Елементи системи корпоративної поведінки.
27. Характеристика моделей організаційної поведінки в корпораціях.
28. Кодекс корпоративної поведінки.
29. Поняття, сутність та принципи корпоративної культури.
30. Рівні корпоративної культури.
31. Структурні елементи корпоративної культури.
32. Моделі корпоративної культури.
33. Природа та типи груп у корпорації.
34. Управління комунікаціями в корпорації.
35. Класифікація стилів та моделей лідерства.
36. Підходи щодо змісту корпоративної соціальної відповідальності.
37. Особливості корпоративної соціальної відповідальності в українській практиці.
38. Державно-приватне партнерство.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 8.

«Менеджмент»

1. Менеджмент – це більшою мірою наука чи мистецтво ? У чому відмінність категорій "менеджмент" "управління", «керування», «адміністрування»?
2. Дати визначення категорії «менеджер». На які групи поділяються менеджери організації, які функції виконують.
3. На які групи (рівні) поділяються менеджери організації? Які основні функції виконують менеджери організації вищого рівня?
4. На які групи (рівні) поділяються менеджери організації? Які основні функції виконують менеджери організації середнього рівня?
5. Методологічна основа управління. Методи дослідження у менеджменті.
6. Що є загальним методом менеджменту як науки?
7. Особливості сучасної системи управління в Україні.
8. Які види планування застосовують в діяльності організації? Їх коротка характеристика.
9. Яку особливість має оперативне планування? Його характеристика.
10. Що слід розуміти під місією організації? Її основні напрями.
11. За якими основними напрямками здійснюють аналіз зовнішнього середовища організації? Що передбачає оцінювання й аналіз зовнішнього середовища?
12. Які плани найчастіше розробляють організації? У чому їх сутність?

13. Хто розробляє стратегічні плани? У чому полягає сутність їх розробки?
14. На що націлено тактичний план організації? Мета їх реалізації.
15. Яка мета розробки оперативних планів? Їх характеристика.
16. Як слід розуміти організаційну структуру менеджменту? На що спрямована організаційна структура організації?
17. Яким основним вимогам має відповідати організаційна структура? Коротка характеристика вимог.
18. Які існують і застосовуються ефективні організаційні структури управління сучасними вітчизняними організаціями?
19. Які особливості притаманні лінійній структурі управління? Що вона передбачає?
20. Що належить до недоліків лінійного типу організаційних структур управління? Де переважно використовується лінійний тип організаційної структури?
21. Які особливості та недоліки має функціональна структура управління?
22. Які особливості має лінійно – функціональна структура управління? Де застосовується цей тип структури?
23. Що належить до недоліків лінійно – функціональної структури управління?
24. На чому базується мотивація? Охарактеризуйте її основні категорії.
25. Які основні класичні теорії мотивації праці персоналу застосовують організації?
26. Які теорії мотивації належать до змістовних? Охарактеризуйте одну з них.
27. У чому полягає сутність теорії справедливості?
28. Які основні критерії мотивації праці можна виділити з усіх існуючих сучасних теорій мотивації?
29. Що належить до основних завдань контролю?
30. Назвіть виробничі і комерційні процеси в організації, що можуть бути об'єктом контролю.
31. Що слід розуміти під попереднім контролем і хто його здійснює в організації?
32. Що слід розуміти під поточним контролем і хто його здійснює в організації?
33. Що слід розуміти під заключним контролем і хто його здійснює в організації?
34. Яким має бути контроль в організації? Охарактеризуйте вимоги до контролю.
35. Які основні вимоги висуваються до управлінських рішень? Їх характеристика.
36. Яким чином класифікуються управлінські рішення
37. Охарактеризуйте етапи прийняття та реалізації управлінського рішення.
38. У чому полягає суть сучасних методів індивідуального пошуку альтернативних варіантів рішень?
39. Охарактеризуйте відомий метод прийняття рішення «Дерево рішень».
40. Дайте визначення категорії «імідж». Як впливає громадська думка на імідж організації?
41. Як впливають реклама, «брудні» технології або «чорний піар» на імідж організації?
42. Охарактеризувати напрямки формування іміджу менеджера на підприємстві.
43. Охарактеризуйте сутність соціальної відповідальності в управлінні.
44. Як слід розуміти стиль керівництва у менеджменті? Види стилів.
45. Чим характеризується авторитарний стиль керівництва? В яких випадках доцільно використовувати такий стиль?
46. Чим характеризується демократичний стиль керівництва?
47. Чим характеризується ліберальний стиль керівництва? В яких випадках (організаціях) доцільно використовувати такий стиль?
48. Який стиль керівництва вважається найбільш ефективним на сучасному етапі ринкових відносин в
49. концепції раціонального життя?
50. У чому полягає сутність і зміст концепції обмежень?
51. Розкрийте зміст концепції раціональної організації часу.
52. У чому сутність і зміст акмеологічного вчення?
53. У чому полягає сутність і зміст валеологічного вчення?

54. Роль самоуправління для майбутньої професійної діяльності.
55. Функції та основи організації повсякденного самоменеджменту.
56. Що утруднює ведення самоуправління розвитком людини в суспільстві?
57. Вплив життєвих криз на самоуправління людською діяльністю.
58. Назвіть та охарактеризуйте ключові критерії ефективного менеджменту?
59. Порівняйте поняття «ефективність» і «результативність».
60. Категорії та показники ефективності управління.
61. Які показники відображають результати виробничо-господарської діяльності організації?

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 9

«ПОДАТКОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ»

1. Сутність податкового менеджменту.
2. Необхідність і значення податкового менеджменту.
3. Принципи податкового менеджменту.
4. Функціональні підсистеми податкового менеджменту.
5. Критерії ефективності податкового менеджменту.
6. Організаційна структура податкового менеджменту в Україні.
7. Система органів управління процесом оподаткування в Україні. Органи–регулятори та учасники податкового менеджменту.
8. Повноваження суб'єктів податкового менеджменту.
9. Державна фіскальна служба України як основний суб'єкт податкового менеджменту.
10. Повноваження ДФС України в процесі податкового менеджменту.
11. Взаємодія ДФС України з іншими державними службами в процесі податкового менеджменту.
12. Податкове законодавство та його принципи.
13. Система податкового законодавства.
14. Нормативні та методично-інструктивні акти у сфері управління процесом оподаткування.
15. Порядок визначення та узгодження податкових зобов'язань платників податків.
16. Терміни сплати узгоджених податкових зобов'язань.
17. Порядок заповнення податкової звітності та строки її подання до податкових органів.
18. Порядок розрахунків з бюджетом.
19. Підстави для утримання податкових платежів.
20. Суть розстрочення та відстрочення грошових зобов'язань платників податків, порядок їх здійснення.
21. Податкові правопорушення.
22. Відповідальність за порушення податкового законодавства.
23. Види штрафних санкцій за порушення податкового законодавства та порядок їх застосування.
24. Зміст та етапи податкового контролю.
25. Види податкових перевірок та їх характеристика.
26. Порядок підготовки, проведення та оформлення документальних перевірок.
27. Порядок відбору платників для проведення у них податкових перевірок.
28. Перевірка взаємозв'язку різних форм податкової звітності.
29. Податкова інформація. Збір, обробка та використання податкової інформації.
30. Інформаційно-аналітична робота в контролюючих органах України.
31. Порядок планування і оперативного аналізу податкових надходжень.
32. Методи аналітичної роботи в процесі податкового менеджменту та її результати.
33. Податкові консультації. Порядок надання податкових консультацій та наслідки їх застосування.
34. Місце податкового регулювання в системі державного регулювання.

35. Роль оподаткування у регулюванні соціально-економічних процесів.
36. Сучасні теорії податкового регулювання.
37. Суть, мета, суб'єкт та об'єкт податкового регулювання.
38. Форми, способи в методи податкового регулювання.
39. Вихідні принципи податкового регулювання. Сучасний інструментарій податкового регулювання.
40. Особливості податкового регулювання в Україні.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 10.

«Управління персоналом»

1. Роль та значення управління персоналом як науки.
  2. Людина як суб'єкт і об'єкт управління персоналом.
  3. Орієнтація персоналу на корпоративну культуру.
  4. Особливості та роль персоналу в досягненні конкурентоспроможності сучасних організацій.
- Проблеми компаній.
5. Управління персоналом як специфічна функція менеджменту.
  6. Зміст понять «трудові ресурси», «персонал», «трудовий потенціал», «кадри».
  7. Системний підхід до управління персоналом організації.
  8. Основні елементи (підсистеми) управління персоналом.
  9. Етапи історичного розвитку управління персоналом.
  10. Аналіз сучасних концепцій і теорій управління персоналом.
  11. Зміст концепцій «управління кадрами», «управління персоналом», «менеджмент персоналу», «управління людськими ресурсами».
  12. Особливості управління персоналом у закордонних компаніях: можливості використання досвіду.
  13. Характерні риси особистості, що пов'язані з її поведінкою в організації.
  14. Поняття особистості. Ціннісна орієнтація працівника.
  15. Індивід й індивідуальність: спільне та відмінне персоналу.
  16. Класифікація персоналу за категоріями та її характеристика: виробничий персонал (робітники) та управлінський персонал (службовці), зміст виконуваних функцій та основні категорії в організаціях різних сфер діяльності.
  17. Основні характеристики персоналу організації.
  18. Чисельність та структура персоналу організації.
  19. Нормативна, фактична облікова та середньооблікова чисельність працівників організації.
  20. Структура персоналу: організаційна, соціальна, штатна, рольова, функціональна.
  21. Співвідношення та зміст понять «професія», «спеціальність», «кваліфікація», «посада».
  22. Вимоги до професійно-кваліфікаційного рівня працівників.
  23. Компетентність і компетенції працівника.
  24. Види компетенцій та їх рівні.
  25. Професійна компетентність і професійна придатність.
  26. Колектив як соціальна група.
  27. Ознаки колективу: єдність мети.
  28. Принципи та етапи процесу створення трудового колективу.
  29. Роль корпоративної культури у формуванні колективу організації: норми, цінності, традиції.
  30. Формальна і неформальна структура трудового колективу.
  31. Згуртованість колективу: сутність і стадії.
  32. Особливості управління персоналом на етапах розвитку колективу.
  33. Соціально-психологічні особливості колективу як об'єкта управління.
  34. Психологічна сумісність членів колективу та чинники, що її обумовлюють.
  35. Соціальні ролі особистості.
  36. Вимоги до психологічних якостей працівників і керівників сучасних організацій.

37. Методи вивчення соціально-психологічного клімату в колективі.
38. Сутність і значення соціального розвитку колективу.
39. Зміст, етапи розробки проекту, затвердження та реалізація плану соціального розвитку.
40. Зарактеристика основних розділів і документальне відображення.
41. Методи збирання соціальної інформації.
42. Поняття та значення кадрової політики в організації.
43. Фактори, що впливають на формування кадрової політики та умови її реалізації.
44. Класифікація типів кадрової політики за основними ознаками.
45. Зміст кадрової політики на різних етапах життєвого циклу організації.
46. Призначення та роль сучасних служб персоналу в організації.
47. Стан, проблеми і тенденції розвитку кадрових служб.
48. Основні функції та відповідальність кадрових служб.
49. Статус, організаційна побудова та принципи розподілу повноважень між працівниками кадрових служб.
50. Ролі та функції менеджера з персоналу в організації роботи кадрової служби.
51. Вимоги до ділових, професійних та особистих рис менеджера з персоналу.
52. Поняття кадрового планування.
53. Мета та завдання планування роботи персоналом на підприємстві.
54. Визначення вакантних місць.
55. Формування вимог до претендентів.
56. Професіограма: модель співробітника і модель посади.
57. залучення персоналу: створення бази даних кваліфікованих кандидатів для відбору.
58. Характеристика джерел залучення кандидатів.
59. Оцінювання персоналу в сучасній організації.
60. Сутність та різновиди оцінювання персоналу за цілями.
61. Критерії та методи оцінювання персоналу.
62. Якісні, кількісні, та комбіновані методи ділового оцінювання працівників організації.
63. Основні принципи ефективного ділового оцінювання працівників.
64. Оцінювання якості роботи різних категорій персоналу.
65. Загальний і професійний розвиток персоналу.
66. Сутність та завдання професійного розвитку персоналу. Виявлення та аналізування потреб персоналу. Навчання персоналу.
67. Програми підготовки персоналу.
68. Професійна підготовка, підвищення кваліфікації, перепідготовка. Післядипломна та додаткова освіта.
69. Стажування. Зміст понять «самоосвіта», «саморозвиток».
70. Перспективи професійного зростання в Україні.
71. Види кадрових нововведень. Інноваційний потенціал працівника.
72. Причини та фактори вивільнення персоналу.
73. Процедура звільнення. Соціальні та виробничі критерії вибору працівників на звільнення.
74. Соціальні гарантії.
75. Особливості виходу працівників на пенсію як форма звільнення.
76. Поняття та значення абсентеїзму.
77. Управління плинністю кадрів та фактори, що їх зумовлюють.
78. Показники абсолютні та відносні.
79. Типові порушення трудової та виконавської дисципліни, причини їх виникнення.
80. Соціальне партнерство як засіб узгодження інтересів роботодавця і працівників.
81. Механізм функціонування системи соціального партнерства: функції і завдання, законодавча база. Інтереси роботодавця і працівників: спільність і розбіжність, імовірність виникнення і загострення конфліктів.
82. Колективний договір як засіб зміцнення соціального партнерства.

83. Методи оцінювання ефективності результатів роботи персоналу.
84. Взаємозалежність ефективності діяльності підприємства та результатів роботи персоналу.
85. Показники оцінювання ефективності діяльності підрозділів з управління персоналом.
86. Ефективність витрат на персонал.
87. Роль кадрового аудиту та кадрового консультування в підвищенні ефективності управління персоналом.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 11

«Інвестування»

1. Сутність інвестицій.
2. Структура цінностей, що відносяться до інвестицій.
3. Форми інвестицій.
4. Валові та чисті інвестиції.
5. Класифікація інвестицій, їх взаємозв'язок.
6. Сутність інвестиційної діяльності.
7. Інвестиційний процес у державі з ринковою економікою.
8. Інвестиційний клімат.
9. Чинники, що роблять сприятливим інвестиційний клімат: інвестиційна активність населення; правове поле та політична воля адміністрації; рівень розвитку продуктивних сил та інфраструктури ринку інвестицій; стан фінансово-кредитної системи.
10. Шляхи активізації інвестування. Напрями створення сприятливих умов інвестування.
11. Інвестори та учасники інвестиційної діяльності.
12. Держава як суб'єкт інвестиційної діяльності.
13. Шляхи впливу держави на інвестиційну діяльність.
14. Форми прямого та побічного впливу держави на інвестиційний процес. Вплив на інвестиційну діяльність державних інститутів.
15. Фінансова система в інвестиційній діяльності.
16. Фінансове
17. , професійні учасники, інститути–регулятори, Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку.
18. Індекси, що розраховуються на фондовому ринку України.
19. Стратегії інвесторів на фондовому ринку.
20. Фондовий ринок України та напрями його розвитку.
21. Сутність реальних інвестицій. Їх структура.
22. Показники для характеристики реальних інвестицій.
23. Капітальні вкладення. Джерела фінансування капітальних вкладень.
24. Абсолютна та порівняльна економічна ефективність реальних інвестицій.
25. Інвестиції в основний та оборотний капітал.
26. Інноваційна форма інвестицій як складова частина реальних інвестицій.
27. Сутність інновацій та інноваційної діяльності.
28. Форми здійснення інноваційних інвестицій.
29. Напрями процесу управління інноваціями.
30. Інноваційні стратегії підприємства.
31. Державна підтримка інновацій.
32. Оподаткування в галузі інноваційної діяльності.
33. Сутність венчурного підприємництва.
34. Типи венчурних фірм. Джерела венчурного капіталу.
35. Венчурний бізнес в Україні.
36. Інтелектуальні інвестиції. Інтелектуальна власність.
37. Об'єкти інтелектуальних інвестицій. Форми здійснення інтелектуальних інвестицій.
38. Сутність іноземних інвестицій та їх необхідність для країни – реципієнта капіталу.

39. Структура іноземних інвестицій.
40. Форми і види прямих іноземних інвестицій.
41. Критерії привабливості країни для іноземного інвестора.
42. Державне правове регулювання іноземного інвестування в Україні.
43. Іноземне інвестування в Україні.
44. Сучасний стан та проблеми іноземних інвестицій в Україні.
45. Спеціальні економічні зони (СЕЗ) та їх роль щодо залучення іноземних інвестицій.
46. Інститути міжнародної інвестиційної діяльності та їх вплив на економіку України.
47. Європейські інвестиційні інститути.
48. Європейський банк реконструкції і розвитку (ЄБРР) та його вплив на розвиток малого бізнесу в Україні.
49. Мотивація інвестиційної діяльності.
50. Поняття про інвестиційний проект.
51. Класифікація інвестиційних проектів.
52. Класифікація інвестиційних портфельів за метою інвестування, типом, видом, рівнем ризику, спеціалізацією, управлінням.
53. Стратегії управління портфелем інвестицій.
54. Активне управління інвестиційним портфелем.
55. Інвестиційний ринок, його місце в ринковій структурі економіки.
56. Взаємозв'язок ринків реальних і фінансових інвестицій.
57. Механізм ціноутворення на інвестиційному ринку.
58. Сутність, склад та показники розвитку інвестиційного комплексу країни.
59. Характеристика галузей, що входять до складу інвестиційного комплексу.
60. Стан інвестиційного комплексу та економічний розвиток країни.
61. Суть інвестиційного ризику. Ризики на інвестиційних ринках.
62. Класифікація інвестиційних ризиків.
63. Проектні, фінансові, будівельні, експлуатаційні ризики.
64. Заходи для запобігання ризикам або зменшення їх дії.
65. Поняття інвестиційної стратегії та її роль в ефективному управлінні компанією.
66. Інформаційне забезпечення та організація передінвестиційних досліджень.
67. Види інформації та її використання в інвестиційному аналізі.
68. Суб'єкти – постачальники інформації.
69. Технічний інжиніринг та інвестиційно – консалтингові послуги.
70. Досвід консультативного забезпечення інвестиційного процесу в розвинутих країнах.
71. Проблеми інформаційно – консультативного забезпечення інвестиційної діяльності в Україні.
72. Взаємозв'язок стратегічного, тактичного і оперативного управління інвестиційною діяльністю.
73. Інформаційне забезпечення різних етапів управління.
74. Використання матриці Бостонської консалтингової групи для цілей інвестування.
75. Принципи і послідовність розробки інвестиційної стратегії.
76. Критерії оцінки інвестиційної стратегії компанії.
77. Фінансові ресурси інвестування.
78. Фінансові інструменти і фінансовий інжиніринг.
79. Способи залучення капіталу.
80. Прогнозування структури джерел інвестування.
81. Період окупності проекту.
82. Внутрішня норма дохідності.
83. Макроекономічне регулювання інвестиційного процесу.
84. Методи індикативного планування інвестицій.
85. Мікроекономічні аспекти інвестування.
86. Планування інвестиційної діяльності підприємств та інших суб'єктів господарювання.

87. Стратегія бізнес – плану, його розділи і показники.
88. Способи реалізації інвестиційних проектів.
89. Договори (контракти), що регулюють інвестиційний процес.
90. Міжнародні угоди щодо інвестування та захисту інвестицій.
91. Поняття про тендери. Тендерна документація, принципи її опрацювання.
92. Технічне проектування, його способи і організація.
93. Будівельне та технологічне проектування. Стадії проектування.
94. Ціноутворення в інвестиційній сфері.
95. Кошторисна документація.
96. Необхідність та принципи складання інвесторських кошторисів.
97. Матеріально – технічне забезпечення інвестиційного проекту.
98. Комплектування будівель обладнанням.
99. Способи комплектування і розрахункові операції.
100. Виконання будівельно – монтажних робіт, умови прийняття їх інвестором та розрахунки за виконані роботи.
101. Участь інвестора у пусконаладжувальних роботах.
102. Прийняття інвестором виконаних робіт та готових об'єктів.
103. Моніторинг реалізації інвестиційних проектів.

7. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ З КУРСУ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1

«Фінансова діяльність у малому бізнесі»

1. Аналіз фінансового стану малого бізнесу.
2. Визначення початкової суми капіталу.
3. Джерела формування фінансових ресурсів малого бізнесу.
4. Критерії прийняття фінансових рішень в малому бізнесі.
5. Оподаткування діяльності суб'єктів малого підприємництва на загальній системі оподаткування.
6. Оподаткування діяльності суб'єктів малого підприємництва на спрощеній системі оподаткування.
7. Особливості фінансової діяльності малих підприємств.
8. Оцінка вартості малого бізнесу.
9. Оцінка результатів діяльності бізнесу.
10. Процес ризик-менеджменту в малому бізнесі. Європейський досвід управління ризиками в малому бізнесі.
11. Ризики в діяльності малого бізнесу.
12. Системи оподаткування в малому бізнесі.
13. Сутність та структура активів малого бізнесу.
14. Сутність фінансів суб'єктів підприємництва, їх функції та принципи організації.
15. Управління виробництвом і збутом в бізнесі.
16. Управління витратами і та результатами діяльності бізнесу.
17. Управління нематеріальними активами бізнесу.
18. Управління необоротним капіталом малого бізнесу.
19. Управління оборотним капіталом малого бізнесу.
20. Фінансова діяльність малого бізнесу: сутність, функції та механізм.
21. Франчайзинг як форма ведення бізнесу.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2.

«Державна фінансова підтримка розвитку малого бізнесу»

1. Бізнес як вид економічної діяльності.

2. Відмінності в поняттях «підприємництво» та «бізнес».
  3. Державна політика та моделі державного регулювання і підтримки малого бізнесу.
  4. Державне регулювання та підтримка малого підприємництва в країнах Західної Європи.
  5. Державне регулювання та підтримка малого підприємництва в США.
  6. Критерії віднесення підприємства до малого за методологією Болтонського комітету.
- Особливості організації та реєстрації малого бізнесу в Україні.
7. Напрями державної підтримки малого бізнесу в Україні та її інституційне забезпечення.
  8. Особливості державного регулювання та підтримки малого підприємництва у країнах світу.
  9. Порівняльна характеристика організаційно-правових форм підприємницької діяльності.
  10. Принципи ведення бізнесу: орієнтація на отримання прибутку, ризикованість, новаторство, відповідальність, економічна самостійність.
  11. Середовище та принципи ведення бізнесу.
  12. Сутність, критерії та функції малого бізнесу: вітчизняний та зарубіжний досвід.
  13. Фактори впливу зовнішнього середовища.
  14. Фінансово-організаційні переваги та недоліки малого бізнесу.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3.

«Оформлення фінансової звітності»

1. Відповідальність за неподання або несвоєчасне подання фінансової звітності.
2. Вплив міжнародних стандартів фінансової звітності на національний облік.
3. Загальні вимоги до фінансової звітності.
4. Методика аналізу показників фінансової звітності підприємства.
5. Методика формування фінансової звітності.
6. Основні принципи фінансової звітності.
7. Особливості документального оформлення фінансової звітності.
8. Особливості термінів подання фінансової звітності.
9. Порядок подання фінансової звітності.
10. Теоретичні аспекти аналізу фінансової звітності.
11. Фінансова звітність, її економічна сутність, призначення та характеристика основних форм.
12. Форма №2 «Звіт про фінансові результати».
13. Форма №4 «Звіт про власний капітал».
14. Форма №1 «Баланс» (звіт про фінансовий стан).
15. Форма №3 «Звіт про рух грошових коштів»,

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 4

«Фінансова діагностика»

1. Абсолютні показники фінансової стійкості.
2. Вартість і структура капіталу.
3. Виробничий ризик операційний ризик
4. Відносні показники фінансової стійкості.
5. Вплив рентабельної роботи підприємства на його фінансовий стан.
6. Діагностика виконання вимог щодо формування окремих позицій активів і пасивів, організації руху грошових коштів.
7. Елементи діагностики фінансових результатів і фінансового стану підприємства.
8. Етапи проведення аналізу ділової активності.
9. Етапи проведення фінансової діагностики: експрес-діагностика та поглиблена діагностика підприємства.
10. Загальна характеристика майна (коштів) підприємства, його складу, розміщення і структури.
11. Категорії ризику та левериджу, їхній взаємозв'язок.
12. Комплексна оцінка фінансового стану підприємства.

13. Методи комплексного фундаментального аналізу.
14. Моделі коефіцієнта стійкого зростання.
15. Моніторинг поточного фінансового стану підприємства, його необхідність і значення. Інформаційне забезпечення оцінки фінансового стану підприємства.
16. Основні етапи експрес-діагностики.
17. Оцінка ділової активності підприємства та її показники.
18. Оцінка ліквідності оборотних активів підприємства.
19. Оцінка рентабельності роботи підприємства.
20. Оцінка складу майна за такими показниками.
21. Оцінка факторів, що впливають на прибуток.
22. Оцінка фінансового результату від діяльності підприємства.
23. Оцінювання запасу фінансової стійкості.
24. Оцінювання фінансової стійкості підприємства.
25. Платоспроможність підприємства як показник фінансового стану.
26. Показники бухгалтерської звітності, які використовуються для оцінки стану.
27. Показники, що характеризують структуру капіталу підприємства.
28. Поняття ділової активності.
29. Поняття про фінансову стійкість підприємства та етапи її діагностики.
30. Послідовність проведення діагностики банкрутства.
31. Правила горизонтальної структури балансу: золоте правило фінансування, золоте правило балансу, правила збереження ліквідності.
32. Правила фінансування підприємства.
33. Правило вертикальної структури капіталу.
34. Система показників для прогнозування ймовірності банкрутства.
35. Система показників фінансової стійкості підприємства та її значення.
36. Стійке зростання підприємства. Коефіцієнт внутрішнього зростання. Коефіцієнт стійкого зростання.
37. Сутність діагностики банкрутства, її принципи і методи.
38. Сутність комплексного фундаментального аналізу.
39. Сутність фінансової діагностики діагностика: мета, завдання та принципи.
40. Суть платоспроможності та її оцінка за даними балансу.
41. Суть фінансової стійкості підприємства.
42. Темпи стійкого зростання.
43. Типи фінансової стійкості.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 5

«Фінансове планування на підприємстві»

1. Бізнес-план та методика його складання.
2. Бюджетування діяльності малого бізнесу
3. Зміст поточних планів та організація їх розробки.
4. Контроль процесу планування.
5. Організація процесу планування на підприємстві в умовах ринку.
6. Планування розвитку підприємства.
7. Різновиди планів та їх комплекси.
8. Стратегічне та оперативне планування в малому бізнесі.
9. Сутність планування і особливості його здійснення на підприємстві.
10. Фінансове планування на підприємстві.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 6

«Банківське обслуговування клієнтів»

1. Важливість використання пластикових карток в Україні.

2. Валютне правопорушення.
3. Взяття на облік фінансової операції, що підлягає обов'язковому фінансовому моніторингу.
4. Вибір платіжних документів при здійсненні різних безготівкових операцій.
5. Вивчення кредитної історії позичальника.
6. Види вкладів, розрахунки по нарахуванню відсотків по депозитах
7. Види депозитів, бази нарахування відсотків, види договорів.
8. Види організаційної структури банку.
9. Види пластикових карток.
10. Види та форми відповідальності за порушення норм валютного законодавства.
11. Види та характеристики банківських рахунків.
12. Визначення суб'єктів первинного та державного фінансового моніторингу. Завдання та обов'язки суб'єктів фінансового моніторингу.
13. Відповідальність банків та фінансово-кредитних установ за порушення валютного законодавства.
14. Дати визначення поняття «кредитна політика» та пояснити необхідність її проведення, знати хто саме проводить кредитну політику в банку.
15. Дати характеристику роботи банків, яка виконується у процесі надання лізингових, факторингових, гарантійних, посередницьких, консультаційних та довірчих послуг.
16. Економічний зміст окремих банківських операцій.
17. Загальні відомості щодо ведення та обслуговування рахунків в банку.
18. Загальні відомості щодо організації готівкових грошових розрахунків.
19. Заповнення документів для відкриття, закриття рахунків.
20. Здійснення безготівкових операцій, заповнення платіжних документів, які стосуються безготівкових оборотів.
21. Ідентифікація керівників суб'єкта підприємницької діяльності.
22. Ідентифікація клієнта при наданні заяви і техніко-економічних розрахунків на тримання кредиту. Заповнення анкети клієнта.
23. Касове обслуговування клієнтів.
24. Касові операції в національній валюті, що підлягають обов'язковому та внутрішньому фінансовому моніторингу.
25. Механізм створення та реєстрації банку.
26. Надання інформації про фінансову операцію.
27. Нормативно-правова база що регулює порядок здійснення депозитних операцій.
28. Обмеження щодо діяльності банків.
29. Обов'язки банків щодо збереження банківської таємниці.
30. Ознайомлення з найбільш поширеними тенденціями та схемами легалізації злочинних коштів, результатами досліджень державних органів – учасників системи протидії легалізації злочинних коштів.
31. Ознайомлення з формами договорів та тарифними пакетами.
32. Ознайомлення формами безготівкових розрахункових документів.
33. Орієнтуватись у структурних підрозділах, які проводять дану політику; визначати види та
34. Основні завдання та функції банків як агентів валютного контролю.
35. Основні функції та повноваження окремих органів управління банком.
36. Особливості безготівкових розрахунків, порядок платежу, відповідальність сторін за невиконання платіжних зобов'язань.
37. Особливості кредитної політики комерційного банку, процедура та етапи кредитування.
38. Охарактеризувати особливості надання кредитів, види кредитів, принципи забезпечення кредитів, умови застави та пов'язані з нею ризики.
39. Перелік фінансових операцій, що підлягають обов'язковому та внутрішньому фінансовому моніторингу.
40. Порядок відкриття та ведення клієнтських рахунків в іноземній валюті.

41. Порядок відкриття, використання і закриття рахунків у національній та іноземних валютах в банку.
42. Порядок одержання та витрачання готівкових грошей.
43. Порядок організації надходження готівкових грошей до кас банків.
44. Порядок складання та структуру договорів на розрахунково-касове обслуговування клієнтів (юридичних та фізичних осіб).
45. Право суб'єкта первинного фінансового моніторингу відмовитися від забезпечення здійснення фінансової операції.
46. Правові основи ведення та обслуговування рахунків в банку.
47. Прогнозування обороту готівкових грошей у банках.
48. Склад та функції підрозділів та служб банку.
49. Складання та заповнення депозитних договорів та іншої документації.
50. Складання та заповнення договорів на розрахунково-касове обслуговування клієнтів.
51. Способи безготівкових розрахунків, сфери їх використання, порядок проведення розрахункових операцій.
52. Сутність та види нетрадиційних банківських операцій та послуг.
53. Суть та роль банків в сучасній економіці.
54. Форми безготівкових розрахунків: платіжні доручення, чеки, акредитиви, платіжні вимоги-доручення.
55. Формування пакету документів для відкриття рахунків у банку.
56. Функції банків. Класифікація банків.
57. Характеристика системи фінансового моніторингу.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 7. **«Корпоративне управління»**

1. Види цінних паперів: загальна характеристика та сфери зас-тосування.
2. Державно-приватне партнерство.
3. Дивідендна політика акціонерного товариства.
4. Елементи системи корпоративної поведінки.
5. Етапи формування корпоративного управління в Україні.
6. Етапи формування стратегії корпоративної системи.
7. Ефективність як досягнення балансу інтересів учасників корпоративних відносин.
8. Загальна характеристика моделей корпоративного управління.
9. Загальна характеристика органів управління акціонерними товариствами.
10. Загальні збори акціонерів: компетенція, порядок скликання та проведення.
11. Класифікація стилів та моделей лідерства.
12. Кодекс корпоративної поведінки.
13. Концепція корпоративної поведінки.
14. Корпоративний контроль.
15. Моделі корпоративної культури.
16. Наглядова рада акціонерного товариства: компетенція, порядок створення та роботи.
17. Напрями формування цілей корпорації.
18. Національні кодекси корпоративної поведінки.
19. Об'єкти та суб'єкти корпоративного управління.
20. Організаційні форми корпоративних структур.
21. Основні групи зацікавлених осіб у діяльності акціонерного товариства.
22. Особливості корпоративної соціальної відповідальності в українській практиці.
23. Перехідна модель корпоративного управління.
24. Підходи до оцінки організаційної ефективності корпорацій.
25. Підходи щодо змісту корпоративної соціальної відповідальності.
26. Поняття принципів та стандартів корпоративного управління.

27. Поняття та структура корпоративного капіталу.
28. Поняття, сутність та принципи корпоративної культури.
29. Порядок створення акціонерних товариств.
30. Правління акціонерного товариства: компетенція, порядок створення та роботи.
31. Принципи корпоративного управління Європейського банку реконструкції та розвитку.
32. Принципи корпоративного управління Конфедерації європейсь-кої асоціації акціонерів ("Євроакціонери").
33. Принципи корпоративного управління Організації економічного співробітництва та розвитку.
34. Принципи Міжнародної мережі з корпоративного управління.
35. Природа та типи груп у корпорації.
36. Ревізійна комісія акціонерного товариства: компетенція, порядок створення та роботи.
37. Рейтинги корпоративного управління.
38. Рекомендації Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку з найкращої практики корпоративного управління для акціонерних товариств України.
39. Реорганізація та ліквідація акціонерних товариств.
40. Рівні корпоративної культури.
41. Розробка функціональних стратегій корпоративних підприємств.
42. Стратегічне управління в корпораціях.
43. Структурні елементи корпоративного управління.
44. Структурні елементи корпоративної культури.
45. Сутність та процес становлення корпоративного управління.
46. Сутність, принципи та завдання корпоративної стратегії.
47. Управління державними корпоративними правами в Україні.
48. Управління комунікаціями в корпорації.
49. Фактори підвищення ефективності корпоративного управління.
50. Фінансова звітність та аналіз фінансового стану акціонерного товариства.
51. Формування інформаційного середовища корпорації.
52. Характеристика моделей організаційної поведінки в корпораціях.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 8.

«Менеджмент»

1. Вплив життєвих криз на самоуправління людською діяльністю.
2. Дайте визначення категорії «імідж». Як впливає громадська думка на імідж організації?
3. Дати визначення категорії «менеджер». На які групи поділяються менеджери організації, які функції виконують.
4. За якими основними напрямками здійснюють аналіз зовнішнього середовища організації? Що передбачає оцінювання й аналіз зовнішнього середовища?
5. Категорії та показники ефективності управління.
6. Класифікаційні ознаки конфліктів.
7. Менеджмент – це більшою мірою наука чи мистецтво ? У чому відмінність категорій "менеджмент" "управління", «керування», «адміністрування»?
8. Методологічна основа управління. Методи дослідження у менеджменті.
9. На чому базується мотивація? Охарактеризуйте її основні категорії.
10. На що націлено тактичний план організації? Мета їх реалізації.
11. На які групи (рівні) поділяються менеджери організації? Які основні функції виконують менеджери організації вищого рівня?
12. На які групи (рівні) поділяються менеджери організації? Які основні функції виконують менеджери організації середнього рівня?
13. Назвіть виробничі і комерційні процеси в організації, що можуть бути об'єктом контролю.
14. Назвіть та охарактеризуйте ключові критерії ефективного менеджменту?
15. Основні завдання, що виконуються у менеджменті організації на сучасному етапі.

16. Особливості сучасної системи управління в Україні.
17. Охарактеризувати найефективніші структурні методи подолання конфлікту.
18. Охарактеризувати напрямки формування іміджу менеджера на підприємстві.
19. Охарактеризуйте відомий метод прийняття рішення «Дерево рішень».
20. Охарактеризуйте етапи прийняття та реалізації управлінського рішення.
21. Охарактеризуйте сутність і зміст самоуправління людини.
22. Охарактеризуйте сутність соціальної відповідальності в управлінні.
23. Порівняйте поняття «ефективність» і «результативність».
24. Розкрийте зміст концепції раціональної організації часу.
25. Роль самоуправління для майбутньої професійної діяльності.
26. У чому полягає сутність і зміст валеологічного вчення?
27. У чому полягає сутність і зміст концепції обмежень?
28. У чому полягає сутність і зміст концепції раціонального життя?
29. У чому полягає сутність теорії справедливості?
30. У чому полягає суть сучасних методів індивідуального пошуку альтернативних варіантів рішень?
31. У чому сутність і зміст акмеологічного вчення?
32. Функції та основи організації повсякденного самоменеджменту.
33. Хто розробляє стратегічні плани? У чому полягає сутність їх розробки?
34. Чим характеризується авторитарний стиль керівництва? В яких випадках доцільно використовувати такий стиль?
35. Чим характеризується демократичний стиль керівництва?
36. Чим характеризується ліберальний стиль керівництва? В яких випадках (організаціях) доцільно використовувати такий стиль?
37. Що є загальним методом менеджменту як науки?
38. Що є предметом, об'єктом та суб'єктом вивчення курсу менеджменту.
39. Що належить до недоліків лінійно – функціональної структури управління?
40. Що належить до недоліків лінійного типу організаційних структур управління? Де переважно використовується лінійний тип організаційної структури?
41. Що належить до основних завдань контролю?
42. Що передбачає стиль компромісу?
43. Що слід розуміти під заключним контролем і хто його здійснює в організації?
44. Що слід розуміти під місією організації? Її основні напрями.
45. Що слід розуміти під попереднім контролем і хто його здійснює в організації?
46. Що слід розуміти під поточним контролем і хто його здійснює в організації?
47. Що таке цілі менеджменту? Якими мають бути цілі менеджменту?
48. Що утруднює ведення самоуправління розвитком людини в суспільстві?
49. Як впливають реклама, «брудні» технології або «чорний піар» на імідж організації?
50. Як слід розуміти організаційну структуру менеджменту? На що спрямована організаційна структура організації?
51. Як слід розуміти стиль керівництва у менеджменті? Види стилів.
52. Як слід розуміти управління в широкому розуміння цього слова? Чи можна розглядати менеджмент як систему (єдине ціле)?
53. Як характеризується стиль співробітництва?
54. Яка мета розробки оперативних планів? Їх характеристика.
55. Який стиль керівництва вважається найбільш ефективним на сучасному етапі ринкових відносин в Україні?
56. Яким має бути контроль в організації? Охарактеризуйте вимоги до контролю.
57. Яким основним вимогам має відповідати організаційна структура? Коротка характеристика вимог.
58. Яким чином класифікуються управлінські рішення

59. Які види планування застосовують в діяльності організації? Їх коротка характеристика.
60. Які елементи конфлікту.
61. Які засоби впливу на людей використовує менеджмент?
62. Які заходи необхідно вживати керівникам для попередження конфліктних ситуацій?
63. Які заходи пропонуються для конструктивного рішення конфлікту?
64. Які існують і застосовуються ефективні організаційні структури управління сучасними вітчизняними організаціями?
65. Які основні вимоги висуваються до управлінських рішень? Їх характеристика.
66. Які основні класичні теорії мотивації праці персоналу застосовують організації?
67. Які основні критерії мотивації праці можна виділити з усіх існуючих сучасних теорій мотивації?
68. Які особливості має лінійно – функціональна структура управління? Де застосовується цей тип структури?
69. Які особливості притаманні лінійній структурі управління? Що вона передбачає?
70. Які особливості та недоліки має функціональна структура управління?
71. Які плани найчастіше розробляють організації? У чому їх сутність?
72. Які показники відображають результати виробничо-господарської діяльності організації?
73. Які теорії мотивації належать до змістовних? Охарактеризуйте одну з них.
74. Яку особливість має оперативне планування? Його характеристика.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 9

«ПОДАТКОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ»

1. Взаємодія ДФС України з іншими державними службами в процесі податкового менеджменту.
2. Види податкових перевірок та їх характеристика.
3. Види штрафних санкцій за порушення податкового законодавства та порядок їх застосування.
4. Вихідні принципи податкового регулювання. Сучасний інструментарій податкового регулювання.
5. Відповідальність за порушення податкового законодавства.
6. Державна фіскальна служба України як основний суб'єкт податкового менеджменту.
7. Зміст та етапи податкового контролю.
8. Зняття платників податків з податкового обліку.
9. Інформаційно-аналітична робота в контролюючих органах України.
10. Критерії ефективності податкового менеджменту.
11. Методи аналітичної роботи в процесі податкового менеджменту та її результати.
12. Місце податкового регулювання в системі державного регулювання.
13. Необхідність і значення податкового менеджменту.
14. Нормативні та методично-інструктивні акти у сфері управління процесом оподаткування.
15. Організаційна структура податкового менеджменту в Україні.
16. Організація обліку юридичних і фізичних осіб.
17. Організація оперативного обліку сум податків і зборів.
18. Особливості податкового регулювання в Україні.
19. Особові рахунки платників та порядок їх ведення.
20. Перевірка взаємозв'язку різних форм податкової звітності.
21. Підстави для утримання податкових платежів.
22. Повноваження ДФС України в процесі податкового менеджменту.
23. Повноваження суб'єктів податкового менеджменту.
24. Податкова інформація. Збір, обробка та використання податкової інформації.
25. Податкове законодавство та його принципи.
26. Податкові консультації. Порядок надання податкових консультацій та наслідки їх

застосування.

27. Податкові правопорушення.
28. Порядок складання списків платників податків.
29. Порядок видачі довідки про взяття на податковий облік.
30. Порядок визначення та узгодження податкових зобов'язань платників податків.
31. Порядок відбору платників для проведення у них податкових перевірок.
32. Порядок заповнення податкової звітності та строки її подання до податкових органів.
33. Порядок підготовки, проведення та оформлення документальних перевірок.
34. Порядок планування і оперативного аналізу податкових надходжень.
35. Порядок розрахунків з бюджетом.
36. Принципи податкового менеджменту.
37. Роль оподаткування у регулюванні соціально-економічних процесів.
38. Система органів управління процесом оподаткування в Україні. Органи–регулятори та учасники податкового менеджменту.
39. Система податкового законодавства.
40. Сутність податкового менеджменту.
41. Суть розстрочення та відстрочення грошових зобов'язань платників податків, порядок їх здійснення.
42. Суть, мета, суб'єкт та об'єкт податкового регулювання.
43. Сучасні теорії податкового регулювання.
44. Терміни сплати узгоджених податкових зобов'язань.
45. Форми, способи в методи податкового регулювання.
46. Функціональні підсистеми податкового менеджменту.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 10.

«Управління персоналом»

1. алучення персоналу: створення бази даних кваліфікованих кандидатів для відбору.
2. Аналіз сучасних концепцій і теорій управління персоналом.
3. Взаємозалежність ефективності діяльності підприємства та результатів роботи персоналу.
4. Види кадрових нововведень. Інноваційний потенціал працівника.
5. Види компетенцій та їх рівні.
6. Види планування: стратегічне, тактичне, операційне (поточне).
7. Визначення вакантних місць.
8. Вимоги до ділових, професійних та особистих рис менеджера з персоналу.
9. Вимоги до професійно-кваліфікаційного рівня працівників.
10. Вимоги до психологічних якостей працівників і керівників сучасних організацій.
11. Етапи історичного розвитку управління персоналом.
12. Ефективність витрат на персонал.
13. Загальний і професійний розвиток персоналу.
14. Зарактеристика основних розділів і документальне відображення.
15. Згуртованість колективу: сутність і стадії.
16. Зміст кадрової політики на різних етапах життєвого циклу організації.
17. Зміст концепцій «управління кадрами», «управління персоналом», «менеджмент персоналу», «управління людськими ресурсами».
18. Зміст понять «трудові ресурси», «персонал», «трудовий потенціал», «кадри».
19. Зміст процесу набору та наймання працівників.
20. Зміст, етапи розробки проекту, затвердження та реалізація плану соціального розвитку.
21. Індивід й індивідуальність: спільне та відмінне персоналу.
22. Класифікація персоналу за категоріями та її характеристика: виробничий персонал (робітники) та управлінський персонал (службовці), зміст виконуваних функцій та основні категорії в організаціях різних сфер діяльності.

23. Класифікація типів кадрової політики за основними ознаками.
  24. Колектив як соціальна група.
  25. Колективний договір як засіб зміцнення соціального партнерства.
  26. Компетентність і компетенції працівника.
  27. Комплексна оцінка ефективності управління персоналом: сутність, переваги та недоліки у застосуванні.
  28. Критерії ефективності управління персоналом.
  29. Критерії та методи оцінювання персоналу.
  30. Людина як суб'єкт і об'єкт управління персоналом.
  31. Мета та завдання планування роботи персоналом на підприємстві.
  32. Методи вивчення соціально-психологічного клімату в колективі.
  33. Методи визначення потреб підприємства у персоналі.
  34. Методи збирання соціальної інформації.
  35. Методи оцінювання ефективності результатів роботи персоналу.
  36. Механізм функціонування системи соціального партнерства: функції і завдання, законодавча база. Інтереси роботодавця і працівників: спільність і розбіжність, імовірність виникнення і загострення конфліктів.
  37. Нормативна, фактична облікова та середньооблікова чисельність працівників організації.
  38. Ознаки колективу: єдність мети.
  39. Орієнтація персоналу на корпоративну культуру.
  40. Основні джерела інформації про вакансії.
  41. Основні елементи (підсистеми) управління персоналом.
  42. Основні принципи ефективного ділового оцінювання працівників.
  43. Основні функції та відповідальність кадрових служб.
  44. Основні характеристики персоналу організації.
  45. Особливості виходу працівників на пенсію як форма звільнення.
  46. Особливості та роль персоналу в досягненні конкурентоспроможності сучасних організацій.
- Проблеми компаній.
47. Особливості управління персоналом на етапах розвитку колективу.
  48. Особливості управління персоналом у закордонних компаніях: можливості використання досвіду.
  49. Оцінювання персоналу в сучасній організації.
  50. Оцінювання якості роботи різних категорій персоналу.
  51. Перспективи професійного зростання в Україні.
  52. Показники абсолютні та відносні.
  53. Показники оцінювання ефективності діяльності підрозділів з управління персоналом.
  54. Поняття кадрового планування.
  55. Поняття маркетингу персоналу та його функції.
  56. Поняття особистості. Ціннісна орієнтація працівника.
  57. Поняття та значення абсентеїзму.
  58. Поняття та значення кадрової політики в організації.
  59. Порядок укладання та реєстрації колективного договору.
  60. Призначення та роль сучасних служб персоналу в організації.
  61. Принципи та етапи процесу створення трудового колективу.
  62. Причини та фактори вивільнення персоналу.
  63. Програми підготовки персоналу.
  64. Професійна компетентність і професійна придатність.
  65. Професійна підготовка, підвищення кваліфікації, перепідготовка. Післядипломна та додаткова освіта.
  66. Професіограма: модель співробітника і модель посади.
  67. Процедура звільнення. Соціальні та виробничі критерії вибору працівників на звільнення.

68. Психологічна сумісність членів колективу та чинники, що її обумовлюють.
69. Регулювання соціально-трудова відносин в організації.
70. Ролі та функції менеджера з персоналу в організації роботи кадрової служби.
71. Роль кадрового аудиту та кадрового консультування в підвищенні ефективності управління персоналом.
72. Роль корпоративної культури у формування колективу організації: норми, цінності, традиції.
73. Роль та значення управління персоналом як науки.
74. Система економічних, соціальних та організаційних показників управління персоналом: сутність та зміст.
75. Системний підхід до управління персоналом організації.
76. Соціальне партнерство як засіб узгодження інтересів роботодавця і працівників.
77. Соціальні гарантії.
78. Соціальні ролі особистості.
79. Соціально-психологічні особливості колективу як об'єкта управління.
80. Співвідношення та зміст понять «професія», «спеціальність», «кваліфікація», «посада».
81. Стажування. Зміст понять «самоосвіта», «саморозвиток».
82. Стан, проблеми і тенденції розвитку кадрових служб.
83. Статус, організаційна побудова та принципи розподілу повноважень між працівниками кадрових служб.
84. Сторони та зміст колективного договору.
85. Строк чинності колективного договору та контроль за його виконанням.
86. Структура персоналу: організаційна, соціальна, штатна, рольова, функціональна.
87. Сутність і значення соціального розвитку колективу.
88. Сутність та завдання професійного розвитку персоналу. Виявлення та аналізування потреб персоналу. Навчання персоналу.
89. Сутність та різновиди оцінювання персоналу за цілями.
90. Типові порушення трудової та виконавської дисципліни, причини їх виникнення.
91. Управління персоналом як специфічна функція менеджменту.
92. Управління плинністю кадрів та фактори, що їх зумовлюють.
93. Фактори, що впливають на визначення потреб у персоналі.
94. Фактори, що впливають на формування кадрової політики та умови її реалізації.
95. Формальна і неформальна структура трудового колективу.
96. Формування вимог до претендентів.
97. Характеристика джерел залучення кандидатів.
98. Характерні риси особистості, що пов'язані з її поведінкою в організації.
99. Чисельність та структура персоналу організації.
100. Якісні, кількісні, та комбіновані методи ділового оцінювання працівників організації.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 11

«Інвестування»

1. Абсолютна та порівняльна економічна ефективність реальних інвестицій.
2. Активне управління інвестиційним портфелем.
3. Банківське та небанківське фінансове посередництво.
4. Будівельне та технологічне проектування. Стадії проектування.
5. Валові та чисті інвестиції.
6. Венчурний бізнес в Україні.
7. Взаємозв'язок ринків реальних і фінансових інвестицій.
8. Взаємозв'язок стратегічного, тактичного і оперативного управління інвестиційною діяльністю.
9. Види інформації та її використання в інвестиційному аналізі.
10. Виконання будівельно – монтажних робіт, умови прийняття їх інвестором та розрахунки за

виконані роботи.

11. Використання матриці Бостонської консалтингової групи для цілей інвестування.
12. Власні, позичкові та залучені кошти.
13. Внутрішня норма дохідності.
14. Держава як суб'єкт інвестиційної діяльності.
15. Державна підтримка інновацій.
16. Державне правове регулювання іноземного інвестування в Україні.
17. Договори (контракти), що регулюють інвестиційний процес.
18. Досвід консультативного забезпечення інвестиційного процесу в розвинутих країнах.
19. Європейський банк реконструкції і розвитку (ЄБРР) та його вплив на розвиток малого бізнесу в Україні.
20. Європейські інвестиційні інститути.
21. Заходи для запобігання ризикам або зменшення їх дії.
22. Інвестиції в основний та оборотний капітал.
23. Інвестиційний клімат.
24. Інвестиційний процес у державі з ринковою економікою.
25. Інвестиційний ринок, його місце в ринковій структурі економіки.
26. Інвестори та учасники інвестиційної діяльності.
27. Індекс прибутковості.
28. Індeksi, що розраховуються на фондовому ринку України.
29. Інноваційна форма інвестицій як складова частина реальних інвестицій.
30. Інноваційні стратегії підприємства.
31. Іноземне інвестування в Україні.
32. Інститути міжнародної інвестиційної діяльності та їх вплив на економіку України.
33. Інтелектуальні інвестиції. Інтелектуальна власність.
34. Інформаційне забезпечення різних етапів управління.
35. Інформаційне забезпечення та організація передінвестиційних досліджень.
36. Капітальні вкладення. Джерела фінансування капітальних вкладень.
37. Класифікація інвестицій, їх взаємозв'язок.
38. Класифікація інвестиційних портфелів за метою інвестування, типом, видом, рівнем ризику, спеціалізацією, управлінням.
39. Класифікація інвестиційних проектів.
40. Класифікація інвестиційних ризиків.
41. Комплектування будівель обладнанням.
42. Кошторисна документація.
43. Критерії оцінки інвестиційної стратегії компанії.
44. Критерії привабливості країни для іноземного інвестора.
45. Макроекономічне регулювання інвестиційного процесу.
46. Матеріально – технічне забезпечення інвестиційного проекту.
47. Методи індикативного планування інвестицій.
48. Методи оцінки ефективності інвестицій.
49. Механізм ціноутворення на інвестиційному ринку.
50. Міжнародні угоди щодо інвестування та захисту інвестицій.
51. Мікроекономічні аспекти інвестування.
52. Моніторинг реалізації інвестиційних проектів.
53. Мотивація інвестиційної діяльності.
54. Напрями процесу управління інноваціями.
55. Необхідність та принципи складання інвесторських кошторисів.
56. Об'єкти інтелектуальних інвестицій. Форми здійснення інтелектуальних інвестицій.
57. Оподаткування в галузі інноваційної діяльності.
58. Основні учасники фондового ринку: інвестори, емітенти, професійні учасники, інститути–

регулятори, Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку.

59. Період окупності проекту.
60. Планування інвестиційної діяльності підприємств та інших суб'єктів господарювання.
61. Позитивні та негативні сторони використання різних джерел інвестиційних ресурсів.
62. Показники для характеристики реальних інвестицій.
63. Поняття інвестиційної стратегії та її роль в ефективному управлінні компанією.
64. Поняття про інвестиційний проект.
65. Поняття про тендери. Тендерна документація, принципи її опрацювання.
66. Прийняття інвестором виконаних робіт та готових об'єктів.
67. Принципи і послідовність розробки інвестиційної стратегії.
68. Проблеми інформаційно – консультативного забезпечення інвестиційної діяльності в Україні.
69. Прогнозування грошових потоків, часова теорія грошей.
70. Прогнозування структури джерел інвестування.
71. Проектні, фінансові, будівельні, експлуатаційні ризики.
72. Ринок цінних паперів та його види.
73. Спеціальні економічні зони (СЕЗ) та їх роль щодо залучення іноземних інвестицій.
74. Способи залучення капіталу.
75. Способи комплектування і розрахункові операції.
76. Способи реалізації інвестиційних проектів.
77. Стан інвестиційного комплексу та економічний розвиток країни.
78. Стратегії інвесторів на фондовому ринку.
79. Стратегії управління портфелем інвестицій.
80. Стратегія бізнес – плану, його розділи і показники.
81. Структура іноземних інвестицій.
82. Структура цінностей, що відносяться до інвестицій.
83. Суб'єкти – постачальники інформації.
84. Суб'єкти господарської діяльності як суб'єкти інвестиційної діяльності. Типи господарських утворень що займаються інвестиційною діяльністю.
85. Сутність венчурного підприємництва.
86. Сутність інвестицій.
87. Сутність інвестиційної діяльності.
88. Сутність інновацій та інноваційної діяльності.
89. Сутність іноземних інвестицій та їх необхідність для країни – реципієнта капіталу.
90. Сутність реальних інвестицій. Їх структура.
91. Сутність, склад та показники розвитку інвестиційного комплексу країни.
92. Суть інвестиційного ризику. Ризики на інвестиційних ринках.
93. Сучасний стан та проблеми іноземних інвестицій в Україні.
94. Сучасні тенденції розвитку ринку цінних паперів.
95. Технічне проектування, його способи і організація.
96. Технічний інжиніринг та інвестиційно – консалтингові послуги.
97. Типи венчурних фірм. Джерела венчурного капіталу.
98. Участь в інвестуванні банків, інвестиційних фондів, страхових компаній і пенсійних фондів.
99. Участь інвестора у пусконаладжувальних роботах.
100. Фінансова система в інвестиційній діяльності.
101. Фінансове посередництво.
102. Фінансовий, операційний та загальний леверидж і структуризація капіталу.
103. Фінансові інструменти і фінансовий інжиніринг.
104. Фінансові ресурси інвестування.
105. Фінансово – математичні засади інвестиційного проектування.
106. Фондовий ринок України та напрями його розвитку.
107. Форми здійснення інноваційних інвестицій.

108. Форми і види прямих іноземних інвестицій.
109. Форми інвестицій.
110. Форми прямого та побічного впливу держави на інвестиційний процес. Вплив на інвестиційну діяльність державних інститутів.
111. Функціональні учасники інвестиційної діяльності.
112. Характеристика галузей, що входять до складу інвестиційного комплексу.
113. Ціноутворення в інвестиційній сфері.
114. Чинники, що роблять сприятливим інвестиційний клімат: інвестиційна активність населення; правове поле та політична воля адміністрації; рівень розвитку продуктивних сил та інфраструктури ринку інвестицій; стан фінансово-кредитної системи.
115. Чистий приведений доход.
116. Шляхи активізації інвестування. Напрями створення сприятливих умов інвестування.
117. Шляхи впливу держави на інвестиційну діяльність.

8. ЛІТЕРАТУРНІ ДЖЕРЕЛА

основні:

1. Бедринець М.Д., Довгань Л.П. Фінанси підприємств: навч. посіб./ ДФС України; УДФСУ, рец.: д.е.н., проф. Ю.М.Коваленко. - Київ: ЦУЛ, 2019. - 292 с
2. Барабанова Н.І., Гацька Л.П., Євтушенко Г.І., Журавський В.Л. Менеджмент персоналу в органах державної податкової служби України: навч. посіб. - Ірпінь: АДПСУ, 2003. - 184 с
3. Бердинець М. Д. Фінансовий менеджмент у малому бізнесі [текст] навч. посіб. / М. Д. Бердинець, А. В. Сурженко. – К. : «Центр учбової літератури», 2016. – 352 с.
4. Воронкова О.М. Конспект лекцій з навчальної дисципліни "Податковий менеджмент" галузь знань 07 "Управління та адміністрування" спеціальності 072 "Фінанси, банківська справа та страхування" [Електронний ресурс]/ Держ. фіскальна служба України, Ун-т держ. фіскальної служби України. - Ірпінь, 2017. - 25 с. - Режим доступу: <http://library.nusta.edu.ua/metod-ma-clos-menu>
5. Воронкова О.М. Основи податкового менеджменту: Навч. пос. - Ірпінь: НУДПСУ, 2008. - 160 с
6. Воронкова О.М. Податковий менеджмент в Україні: особливості, проблеми, перспективи: монографія/ НУДПС України. - Ірпінь, 2012. - 396 с.
7. Господарський кодекс України // Відомості ВВР України. — 2013. — № 18–22.
8. Довгань Л.П. Конспект лекцій з навчальної дисципліни "Фінансова діяльність суб'єктів підприємництва" галузь знань 0305 "Економіка і підприємництво" напрям підготовки 6.030508 "Фінанси і кредит" [Електронний ресурс]/ Держ. фіскальна служба України, Ун-т держ. фіскальної служби України. - Ірпінь, 2017. - 128 с. - Режим доступу: <http://library.nusta.edu.ua/metod-ma-clos-menu>
9. Довгань Л.П., Мазур А.М. Конспект лекцій з навчальної дисципліни "Фінансова діагностика" для підг. здоб. вищ. осв. I (бакалавр.) рівня денної та заочної форм навч. галузь знань 0305 "Економіка та підприємництво" [Електронний ресурс]/ Держ. фіскальна служба України, Ун-т держ. фіскальної служби України. - Ірпінь, 2019. - 72 с. - Режим доступу: <http://library.nusta.edu.ua/metod-ma-clos-menu>
10. Дубчак Л.В., Ключко Л.А., Свириденко В.Ю. Інформаційні системи і технології в банківській діяльності: навч. посіб. - Ірпінь: Вид-во НУДПСУ, 2016. - 246 с
11. Євтушенко Г.І. Конспект лекцій з навчальної дисципліни "Стратегічне управління людськими ресурсами" галузь знань 07 "Управління та адміністрування" спеціальність 073 "Менеджмент" [Електронний ресурс]/ Держ. фіскальна служба України, Ун-т держ. фіскальної служби України. - Ірпінь, 2019. - 99 с. - Режим доступу: <http://library.nusta.edu.ua/metod-ma-clos-menu>
12. Євтушенко Г.І., Канцур І.Г. Методичні рекомендації до організації самостійної роботи з навчальної дисципліни "Управління персоналом" для підг. здоб. II (магістер.) рівня вищ. осв. заоч. форми навч. [Електронний ресурс]/ Держ. фіскальна служба України, Ун-т держ. фіскальної служби України. - Ірпінь, 2017. - 117 с. - Режим доступу: <http://library.nusta.edu.ua/metod-ma-clos-menu>
13. Зятковський І.В. Фінанси підприємства: навч. посібник. – К.: 2010. – 400с.
14. Івата, В. В.; Погорелова, О. В. Перспективи фінансової діагностики як елементу управлінської системи в умовах трансформації економічного середовища.// В. В. Івата, О. В. Погорелова/ Збірник наукових праць Національного університету кораблебудування, 2014 р., №2, С. 15-19.
15. Інвестування: підручник/ за ред. В.Г. Федоренко, М.П. Денисенко. - Київ: Алерта, 2012. - 272 с.

16. Інвестування: підручник/ За ред. д.е.н., проф. Л.О. Омеляновича. - Київ: Знання, 2012. - 278 с
17. Карлова О. А. Основи менеджменту і маркетингу : підручник / О. А. Карлова, С. І. Плотницька, М. К. Гнатенко. – Харків : Друкарня Мадрид, 2016. – 228 с.
18. Кириченко, О. П.; Дранко, С. В. Методи та моделі діагностики ймовірності банкрутства підприємства.// О. П. Кириченко, С. В. Дранко /«Young Scientist» • № 2 (29) • february, 2016, - С. 34-43
19. Ключко Л.А. Конспект лекцій з курсу "Банківський корпоративний менеджмент" для підготовки фахівців за ОКР бакалавр денної та заочної форм навч. галузь знань 0305 "Економіка та підприємництво" напрям підготовки 8.030508 "Фінанси і кредит" [Електронний ресурс]/ Держ. фіскальна служба України, Ун-т держ. фіскальної служби України. - Ірпінь, 2016. - 16 с. - Режим доступу: <http://library.nusta.edu.ua/metod-ma-clos-menu>
20. Коваленко Ю.М. Конспект лекцій навчальної дисципліни "Управління фінансовими активами" галузь знань 07 "Управління та адміністрування" спеціальність 072 "Фінанси, банківська справа та страхування" [Електронний ресурс]/ Держ. фіскальна служба України, Ун-т держ. фіскальної служби України. - Ірпінь, 2017. - 70 с. - Режим доступу: <http://library.nusta.edu.ua/metod-ma-clos-menu>
21. Коваленко Ю.М. Управління фінансовими інвестиціями: навч. посіб. - Ірпінь: НУДПСУ, 2010. - 350 с.
22. Коновалова, О. В. Діагностика банкрутства промислового підприємства та управління його платоспроможністю. // О. В. Коновалова / Сталій розвиток економіки, 2013р., №1 С. 102-105.
23. Корпоративнеуправління : навчальний посібник / С. І. Сергійчук. – Миколаїв : НУК, 2016. – 228 с.
24. Костирко Л.А. Аналіз потенціалу фінансової стійкості в системі управління вартістю підприємств // Л.А. Костирко/ Вісник східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля - № 4 (221) - 2015 р. С. 122-128
25. Кравчук О.М., Лещук В.П. Фінансова діяльність суб'єктів підприємництва: навч.посібник. – К.: ЦУЛ, 2010. 504с.
26. Кузьмін О. Є. Економічна діагностика: навч. посібник / О.Є. Кузьмін, О.Г. Мельник. – К.: Знання, 2012. – 318 с.
27. Мальська М. П., Мандюк Н. Л., Занько Ю. С. Корпоративне управління: теорія та практика. Підручник.– К.: Центр учбової літератури, 2012. – 360 с.
28. Національні стандарти бухгалтерського обліку: Закони, положення, інструкції. — К.: Консалт, 2015. — 254 с.
29. Основи бізнесу: навчальний посібник / Доброва Н.В., Осипова М.М. – Одеса: Бондаренко М. О., 2019. – 305 с.
30. Податковий кодекс України // Офіційний сайт Верховної Ради України. / [Електронний ресурс] /- Режим доступу:: www.rada.gov.ua
31. Поддєрьогін, А. М. Фінансове забезпечення відтворення основних засобів промислових підприємств: монографія / А. М. Поддєрьогін, Н. А. Марченко / ; Черніг. держ. ін-т економіки і упр. - Чернігів : Десна, 2013. - 287 с
32. Полчанов, А.Ю. Стратегічний фінансовий аналіз як ключовий етап формування фінансової стратегії страхової компанії.// А.Ю. Полчанов / Вісник Житомирського державного технологічного університету. Серія: Економічні науки, - 2016 р., №2 (56) Ч. 1., С.23-34
33. Про акціонерні товариства/ Закон України від 17.09.2008.— № 514-ві.
34. Про господарські товариства / Закон України від 19.09.1991 № 1576-ХІІ
35. Про інвестиційну діяльність / Закон України від 18.09.1991 № 1560-ХІІ
36. Про банки і банківську діяльність / Закон України від 07.12.2000 № 2121-ІІІ

37. Про затвердження національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» // Наказ міністерства фінансів України №73 від 7.02.2013. / [Електронний ресурс] /- Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua>.
38. Птащенко Л.О. Фінансовий контролінг: навч. посіб. / Л. О. Птащенко, В. В. Сержанов =Ptashchenko L. Financial Controlling: tutorial / Ptashchenko, V. Serzhanov. – К.: ЦУЛ, 2016. – 400 с.
39. Терещенко О. О. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання: Навч. посіб. — К.: КНЕУ, 2006. – 554с.
40. Фінанси підприємства: підручник / За ред. А. М. Поддєрьогіна. — К.: КНЕУ, 2010. – 552с.
41. Фінансовий менеджмент : навч. посіб. / [Васьківська К. В., Сич О. А.] . – Львів : «ГАЛИЧ-ПРЕС», 2017. – 236 с.
42. Швець В.Ф.Корпоративне управління : навчальний посібник: Рівне: НУВГП, 2017. – 320 с

додаткові

1. Аналітичний звіт про стан і перспективи розвитку малого та середнього підприємництва в Україні. Державна служба України з питань регуляторної політики та розвитку підприємництва. – К. – 2019 / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dkrp.gov.ua/info/3226>
2. Бердар М.М. Фінанси підприємства: навч. посібник. – К.: ЦУЛ, 2010. – 352с.
3. Варцаба В.І., Кампо Г.М. Проблеми фінансового забезпечення розвитку малого бізнесу //Науковий вісник Ужгородського університету Серія Економіка. – 2014 – Випуск 3 (44) – С 122-125
4. Васьківська К. Фінансово-економічний механізм розвитку малого підприємництва / К. Васьківська, І. Петрик, С. Ярмольський // Вісник ДАУ. – 2013. – Випуск 20-23. – С. 135–140.
5. Корягіна Т. В., Осацька Ю. Є. Особливості державного регулювання малого підприємництва в Україні / Т. В. Корягіна, Ю. Є. Осацька // Економіка & держава. – 2014. – № 12. – с. 4-7.
6. Лозовський О.М., Шарчук С.І Особливості державного регулювання малого підприємництва в Україні // Економічний форум . – 2015. – №1.
7. Марченко О. І. Моткалюк Р.В. Розвиток малого бізнесу: вітчизняний і зарубіжний досвід // Фінансовий простір – 2015 – № 1 (17) – С. 190-193
8. Петренко, Н.І. Методика аудиту фінансової звітності та шляхи її удосконалення. // Н.І. Петренко/ Вісник Житомирського державного технологічного університету. Серія: Економічні науки – 2016 р. № 1 (51)., С. 246-254
9. Савчук, Д. Фінансова діагностика як складова антикризового контролінгу на підприємстві. // Савчук Д. /Економіст, 2014 р., №11 С. 41-44.
10. Соболь С. М. Малий бізнес України у контексті євроінтеграції / С. М. Соболь // Стратегія економічного розвитку України. - 2014. - № 34. - С. 33-40. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/seru_2014_34_8.pdf.
11. Фінансовий аналіз: навч.посіб. / за аг.ред. Т.Д. Косової, І.В. сіменко. – К.: ЦУЛ, 2013. – 440с.
12. Фінансовий аналіз: теорія та практика:навч.посіб. – 2-ге вид. – К.:ЦУЛ, 2011. -328с.
13. Цегелик Г. Г. Державна підтримка розвитку малого підприємництва в Україні / Г. Г. Цегелик // Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. – 2013. - Т.2. – № 1. – с. 84 – 89.
14. Чернишов, В. В. Фінансова діагностика як система забезпечення фінансової стійкості підприємства / В. В. Чернишов // Економіка розвитку. - 2012. - № 1. - С. 111-113.
15. Шлафман Н.Л. Методичні засади формування регіональних програм підтримки підприємництва / Н.Л. Шлафман // Вісник економічної науки України. – 2010. – №2. – С. 171–177.

16. Шурпенкова, Р. К. Організаційні підходи до методики аналізу фінансового стану суб'єктів господарювання. // Р. К Шурпенкова/ Вісник Житомирського державного технологічного університету. Серія: Економічні науки, - 2016, №3 (53) Ч. 2.
17. Щербань, О. Д. Стратегічні орієнтири управління ліквідністю та діловою активністю підприємства [Текст] / Олена Дмитрівна Щербань // Економічний аналіз : зб. наук. праць / Тернопільський національний економічний університет; редкол. : В. А. Дерій (голов. ред.) та ін. – Тернопіль: Видавничо-поліграфічний центр Тернопільського національного економічного університету “Економічна думка”, 2016. – Том 23. – № 2. – С. 206-212.
18. Левицький, В. В. Ефективність управління інвестиційною діяльністю підприємства // В. В. Левицький /, Вісник Житомирського державного технологічного університету. Серія: Економічні науки, 2016 р., №2 (56) Ч. 2., С.47-57
19. Кузенко, Т. Б.; Сабліна, Н. В. Методичні підходи до управління фінансовим потенціалом підприємства. // Т. Б. Кузенко, Н. В. Сабліна / Актуальні проблеми економіки, 2015р., №4, С.123-130.
20. Кужелев М., Меженська В. Діагностика фінансового стану корпорації в умовах динамічного зовнішнього середовища / М. Кужелев, В. Меженська // Схід. — 2012. — № 1 (115). — С. 62-67.
21. Коваленко, В. В.; Фучеджи, В. І. Методика діагностики ймовірності виникнення фінансової кризи на підприємстві (на прикладі виноробної промисловості). // В. В. Коваленко, В. І. Фучеджи/ Актуальні проблеми економіки, 2013 р., 4, С. 136-143.

інформаційні ресурси

1. Верховна рада України / [Електронний ресурс] /- Режим доступу: www.rada.gov.ua
2. [Все про бухгалтерський облік -/](http://www.vobu.com.ua/) [Електронний ресурс] /- Режим доступу: <http://www.vobu.com.ua/>
3. Державна служба статистики / [Електронний ресурс] /- Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua
4. Міністерство фінансів України / [Електронний ресурс] /- Режим доступу: www.minfin.gov.ua
5. Національний банк України / [Електронний ресурс] /- Режим доступу: www.bank.gov.ua
6. Урядовий портал – Кабінет міністрів України / [Електронний ресурс] /- Режим доступу: www.kmu.gov.ua

міжнародні видання

1. Американський науковий журнал «The USA Applied Sciences» [Електронний ресурс]. – Режим доступу до сайту: <http://www.ortpublishing.ru/> и www.anopremier.ru
2. Європейський журнал економіки і управління «European Journal of Economics and Management Sciences [Електронний ресурс]. – Режим доступу до сайту: <https://ew-a.org/ru/journals/399/>
3. Європейський науковий журнал [Електронний ресурс]. – Режим доступу до сайту: <http://www.eujournal.org/index.php/esj>
4. Європейський науковий журнал «European Applied Sciences» [Електронний ресурс]. – Режим доступу до сайту: <http://konferencii.ru/info/101230>
5. Міжнародний науковий журнал «The Advanced Science Journal» [Електронний ресурс]. – Режим доступу до сайту: <http://www.advancedscience.org>